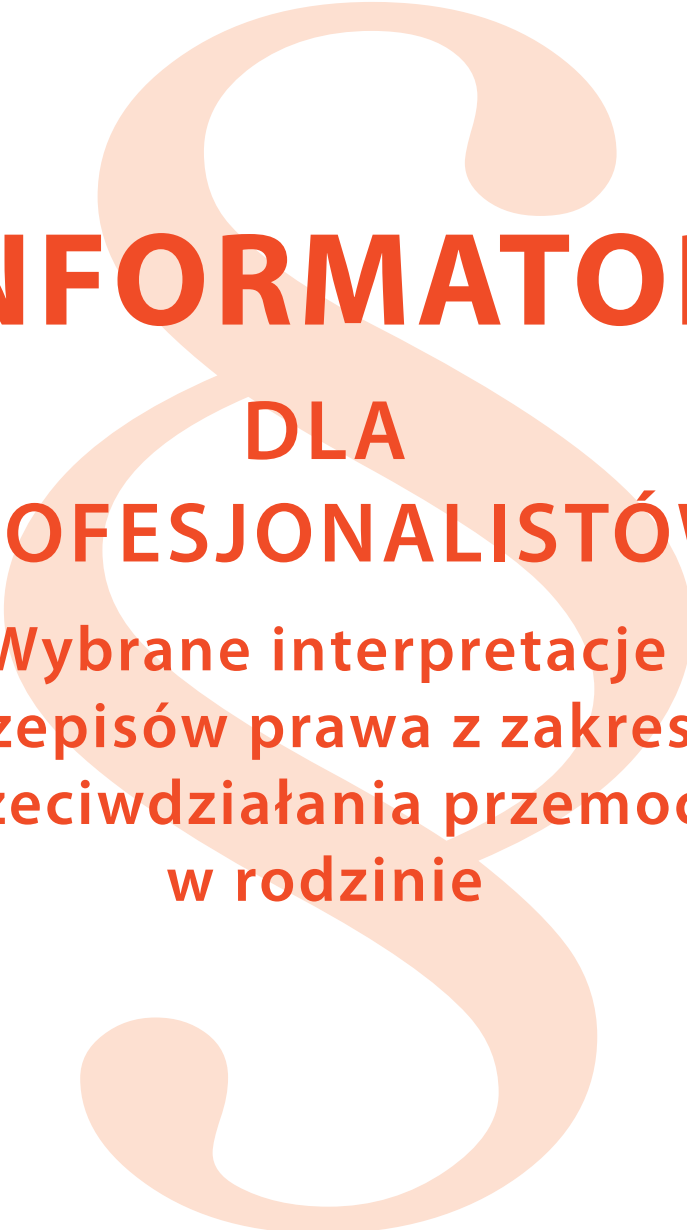

INFORMATOR

DLA PROFESJONALISTÓW

**Wybrane interpretacje
przepisów prawa z zakresu
przeciwdziałania przemocy
w rodzinie**

Opracowanie:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Pomocy i Integracji Społecznej

Marzena Bartosiewicz
Zastępca Dyrektora
Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej

Iwona Matysiak
Główny Specjalista
Samodzielne stanowisko do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie

ISBN 978-83-64309-97-7

Łamanie i druk: ZWP MPiPS. Zam 609/2015.

Spis treści:

1. Słowo wstępne	5
2. Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie realizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390)	9
3. Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245)	25
4. Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie realizacji usług przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259)	47
5. Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie nadzoru i kontroli na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (DzU z 2011 r., Nr 126, poz. 718)	59

Załączniki:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390)	63
2. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245)	75
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar	

przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259)	109
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (DzU z 2011 r., Nr 126, poz. 718)	114

Szanowni Państwo !

W 2015 r. mija 10 lat od uchwalenia ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Budowanie tego systemu od podstaw nie było zadaniem łatwym. Uczyliśmy się wszyscy – jak stworzyć prawo, które będzie skuteczne, jak przekonać nieprzekonanych, że takie prawo jest potrzebne i jak wreszcie wdrażać je do praktyki, aby pomagać, a nie szkodzić. Jak wspierać osoby i rodziny doświadczające przemocy, jak pomagać sprawcom w zmianie ich postaw.

Po 10 latach od wejścia w życie ustawy możemy powiedzieć, że przeszliśmy wspólnie długą drogę i wiele udało nam się zrobić, ale ciągle jeszcze długa droga przed nami. Jak długa, tego jeszcze nie wiemy, bo cel do którego zmierzamy, czyli wyeliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie, praktycznie może być nieosiągalny, jeśli nie zmienimy myślenia, a sposobem na odreagowanie problemów dnia codziennego, naszych porażek i potknięć nie przestanie być agresja w różnych jej wymiarach.

Nasze wspólne działanie rozpoczęło się od uchwalenia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 29 lipca 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W ustawie tej zdefiniowano między innymi przemoc w rodzinie i zaczęto uświadamiać społeczeństwo, że przemoc jest przestępstwem i nie ma na nie przyzwolenia.

Temat przemocy w rodzinie przestał być tematem tabu i to był mały, a jednocześnie wielki krok w tworzeniu podwalin do życia w Polsce bez przemocy.

Kolejnym bardzo ważnym etapem „naszej drogi” był rok 2006 i uchwalenie przez Radę Ministrów Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a następnie rok 2010 i wprowadzenie zmian do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wprowadzone zmiany, były swoistą rewolucją dla przedstawicieli i służb realizujących zawodowo zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy

w rodzinie gdyż zostały nałożone obowiązki dotyczące przede wszystkim pracy w formie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych bezpośrednio pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”.

Interdyscyplinarność uruchomiła inne myślenie w obszarze pomagania. Specjaliści z różnych dziedzin zaczęli uświadamiać sobie, że wspólnie można zrobić więcej i można bardziej kompleksowo spojrzeć na problemy rodzin uwikłanych w przemoc, a pomoc może być bardziej skuteczna.

Wszyscy nauczyliśmy się jak skutecznie pomagać, pamiętając o tym, aby również nie szkodzić, a więc pomagać ofierze ale również sprawcy, minimalizować skutki przemocy wobec osób jej bezpośrednio nie doświadczających, ale będących świadkami okrutnych zdarzeń.

Uczyliśmy się jak edukować i zmieniać świadomość społeczną, tak aby nikt nie pozostawał obojętny na krzywdę innych. Robiliśmy wszystko, aby każdy człowiek wiedział, że powinien zareagować na krzywdę, która dzieje się w jego rodzinie, w jego sąsiedztwie i nie tylko.

Chcieliśmy uwrażliwić ludzi, aby nie byli głusi na płacz dziecka za ścianą, na słabe i trudno docierające do nas szepty osób starszych, że są bite, obrzucane wyzwiskami czy też głodzone.

Po pięciu latach nastąpiła nowelizacja ustawy – była ona wynikiem analizy funkcjonowania przepisów prawa i odpowiedzią na braki w dotychczas funkcjonującym systemie.

Ważnymi wtedy zmianami były zmiany kodeksowe wprowadzające nakaz opuszczenia przez sprawcę lokalu, czy też zakaz kontaktowania się sprawcy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie.

Ponadto, warto także wspomnieć o wprowadzeniu do kodeksu rodzinnego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

Przepisy prawa nałożyły na wszystkie szczeble administracji rządowej i samorządowej oraz organizacje pozarządowe konkretne zadania do realizacji i stały się przyczynkiem do rozwoju nowatorskich rozwiązań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Operacjonalizacją przepisów ustawy był Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zmodyfikowany i wydłużony do 2020 r. Nowy Program na lata 2014–2020 został zatwierdzony Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.

Tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie było możliwe przede wszystkim dzięki zaangażowaniu wielu przedstawicieli i służb zajmujących się zawodowo problematyką przemocy w rodzinie.

To dzięki Państwu wyteżonej pracy, odpowiedzialności i trosce o dobro innych, a także ład społeczny możliwe jest przeciwdziałanie temu zjawisku i tworzenie innowacyjnych rozwiązań w tej dziedzinie.

Państwa praca pomimo, iż niezwykle trudna i wymagająca poświęceń przynosi efekty, które odzwierciedlają wyniki badań przeprowadzonych na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej informujące, że następuje zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie. Pierwsze badanie z 2007 r. wykazało, że 36% Polaków doświadczyło przemocy w różnych formach. Wyniki badania z 2010 r. wskazują spadek procentowy do 33,8%, zaś badania z 2014 r. potwierdzają tendencję spadkową wskazując, że 24,7% respondentów doświadczyło przemocy w rodzinie.

Porównując rok 2007 i 2014 wskaźnik osób doświadczających przemocy w rodzinie zmniejszył się o ponad 10%, co może być wynikiem coraz lepiej działającego systemu i skuteczności realizowanych działań.

Nie jest to powód do pełnej satysfakcji z wykonywanej pracy. Nadal powinniśmy monitorować proces zachodzących zmian, wspólnie projektować nowe narzędzia do budowania jak najbardziej efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Aby robić to jak najlepiej musimy być coraz bardziej profesjonalni, co oznacza konieczność ciągłego podnoszenia swoich kompetencji w ramach szkoleń, studiów czy też samokształcenia.

Podczas wielu konferencji, spotkań, rozmów telefonicznych wskazywaliście Państwo – jako profesjonalści, na potrzebę opracowania Informatora, w którym to zamieszczone zostałyby interpretacje przepisów prawa dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wychodząc naprzeciw Państwa oczekiwaniom pracownicy Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej opracowali „Informator dla Profesjonalistów – Wybrane interpretacje przepisów prawa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

Zachęcam wszystkich zainteresowanych do zapoznania się z publikacją, mając nadzieję, że zawarte w niej interpretacje będą przydatne w Państwa pracy.

Na zakończenie na łamach tego Informatora pragnę Państwu podziękować za to co już za nami i za to co jeszcze przed nami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie...

Z wyrazami szacunku

Dyrektor Departamentu
Pomocy i Integracji Społecznej
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(DzU z 2015 r. poz. 1390)

Kto jest przełożonym przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego?

Zgodnie z art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) zespół Interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Zatem, z przepisów ww. ustawy wynika, że Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego podlega pod wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Ponadto, zgodnie z art. 9a ust. 15 ww. ustawy Rada Gminy w drodze uchwały określa tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe zasady jego funkcjonowania.

Natomiast z art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2015 r. poz. 1515) wynika obowiązek określania sposobu wykonywania uchwał przez wójta.

Czy jest możliwe udzielenie przez zespół interdyscyplinarny stałego pełnomocnictwa przewodniczącemu zespołu do powoływania grup roboczych?

Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych jak i grup roboczych jest zadaniem własnym samorządów gminnych. Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 poz. 1390) wskazały ramy postępowania w tym zakresie, dając tym samym możliwość określenia w drodze uchwały Rady Gminy trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Ponadto, zespół interdyscyplinarny powinien opracować regulamin wewnętrzny, w którym zawarte będą szczegółowe zasady funkcjonowania zespołu, a także sposób powoływania i warunki funkcjonowania grup roboczych.

Zatem, opracowane przez gminę akty prawa miejscowego, obok przepisów ustawy i aktów wykonawczych, powinny wskazywać szczegółowe zasady funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, dostosowane do potrzeb i możliwości występujących na danym terenie.

Przepisem, z którego należy wywieść kto powołuje grupę roboczą jest § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245), zgodnie z którym przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

W praktyce powinno to oznaczać, że przewodniczący zespołu, po dokonaniu analizy informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – A”, podejmuje decyzję o tym, czy sytuacją danej rodziny będzie zajmował się cały zespół czy też grupa robocza i ją powołuje.

W takim przypadku dokumentacja dotycząca danej rodziny powinna zostać przekazana przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego jedynie do członków grupy roboczej.

W związku z powyższym nie ma potrzeby udzielania przez zespół interdyscyplinarny stałego pełnomocnictwa przewodniczącemu zespołu w powyższym zakresie.

Czy zadanie dotyczące prowadzenia obsługi organizacyjno-technicznej zespołu interdyscyplinarnego może realizować tylko i wyłącznie ośrodek pomocy społecznej?

W artykułe 9a ust. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390), ustawodawca wyraźnie wskazał jako jednostkę samorządu terytorialnego zobligowaną do prowadzenia obsługi organizacyjno-technicznej zespołów interdyscyplinarnych – ośrodek pomocy społecznej.

Ustawodawca nie dał więc możliwości poszerzania katalogu instytucji i wyznaczania do realizacji tego zadania jednostek nadzorowanych przez ośrodek pomocy społecznej.

Kto jest odpowiedzialny za ponoszenie kosztów związanych z dojazdem członków zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej na posiedzenia zespołu?

Zgodnie z art. 9a ust. 13 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Ponadto, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym tworzenie zespołów interdyscyplinarnych jest zadaniem własnym gminy.

W związku z tym Urząd Gminy powinien w swoim budżecie przewidzieć wszystkie koszty związane z funkcjonowaniem zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych, w tym również kwestie związane z pokrywaniem kosztów dojazdów członków zespołu do miejsca, w którym odbywa się posiedzenie zespołu, chyba że koszty te będą pokrywane przez instytucje, które delegują swoich przedstawicieli na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Wszystkie sprawy formalne powinny zostać uregulowane zarówno w Uchwale Rady Gminy jak również w porozumieniach zawartych pomiędzy instytucjami.

Czy członkami grup roboczych mają być tylko i wyłącznie osoby wchodzące w skład zespołu interdyscyplinarnego?

Regulacje dotyczące sposobu funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych oraz procedury „Niebieskie Karty” zawarte są w przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245).

Przepisy te należy wypełniać biorąc pod uwagę cel, dla którego zostały one stworzone, tj. udzielenie skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz przywrócenie prawidłowych relacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy.

Dlatego też jednym z podstawowych przepisów w tym zakresie powinien być art. 9b ust. 3 ustawy w którym zawarte są zadania grup roboczych, w tym między innymi opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach oraz monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą.

Skuteczną pomoc rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie mogą świadczyć profesjonaliści realizujący zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Dlatego też w art. 9a ust. 10 ustawy nie znalazł się przepis, który obligowalby do wyłaniania członków grup roboczych spośród członków zespołu interdyscyplinarnego.

Być może w małych gminach taka sytuacja będzie miała miejsce, niemniej jednak należy zwrócić uwagę na przepis art. 9a ust. 12 ustawy, z którego treści wynika możliwość powoływania do grup roboczych przedstawicieli innych podmiotów, specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Mogą to więc być np. osoby z instytucji nie wymienionych w art. 9a ust. 3 ustawy, a takie, które w danym indywidualnym przypadku potrafią nieść skuteczną pomoc.

- ***Czy instruktor terapii uzależnień lub terapeuta zatrudniony w Zakładzie Opieki Zdrowotnej może być członkiem zespołu interdyscyplinarnego?***
- ***Czy osoba ta jest zobowiązana do informowania organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie?***

Przepis artykułu 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) określił skład zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

Z jego brzmienia wynika wprost, że osoba która jest zatrudniona w instytucjach ochrony zdrowia jest członkiem zarówno zespołu interdyscyplinarnego jak i grupy roboczej. W przypadku terapeuty lub instruktora terapii uzależnień pracujących w ZOZ mogą oni występować w dwóch rolach: zarówno jako obligatoryjny członek zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej, ale także fakultatywnie jako osoby wymienione w ust. 5 lub 12 wyżej przywołanego artykułu.

Brzmienie powyższego przepisu należy jednak analizować łącznie z § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245), z którego wynikają zadania realizowane w ramach procedury przypisane tylko i wyłącznie dla osób wykonujących zawód medyczny.

W związku z powyższym, optymalną sytuacją byłaby taka, gdy lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny byłiby członkami zespołu lub grupy roboczej w obligatoryjnym jej składzie, natomiast terapeuta lub instruktor terapii uzależnień pracowałiby w zespole lub w grupie fakultatywnie.

Odpowiadając na drugie pytanie dotyczące informowania organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie należy wskazać, iż jest to obowiązek wynikający wprost z art. 12 ust. 1 wyżej przywołanej ustawy.

Czy w grupie roboczej muszą obligatoryjnie pracować wszyscy przedstawiciele wymienieni w art. 9a ust. 11 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390)?

Zgodnie z art. 9a ust. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390), zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W art. 9b ust. 3 ustawy zawarto natomiast zadania grup roboczych, z których jednoznacznie wynika, iż przedstawiciele grupy mają między innymi zajmować się opracowywaniem i realizacją planu pomocy w konkretnej, indywidualnej sytuacji.

Wprawdzie przepis art. 9a ust. 11 wyżej przywołanej ustawy, w którym zawarty został skład grup roboczych jest dość kategoryczny, to jednak wydaje się, że można stosować pewne odstępstwa w zależności od tego komu i jakiej pomocy należy udzielić.

Zatem skład grupy roboczej powinien być dostosowany do kategorii klienta i jego potrzeb.

Za przykład może posłużyć sytuacja, gdy ofiarą przemocy w rodzinie jest osoba starsza. Wydaje się, że w takim przypadku w skład grupy roboczej nie musi wchodzić przedstawiciel oświaty.

Może się jednak zdarzyć, że właśnie w tej rodzinie są dzieci, które nie są bezpośrednio osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie ale są jej świadkami i te doświadczenia mogą mieć wpływ na ich działania w dorosłym życiu.

W takiej sytuacji, mając na uwadze konieczność podjęcia kompleksowych działań, należałoby jednak rozważyć możliwość powołania całego, zaproponowanego w przepisach ustawy, składu grup roboczych.

Zatem, nie wyrażając jednoznacznej opinii w sprawie należy uznać, że decyzję dotyczącą składu grupy roboczej należy podejmować w zależności od potrzeb dostosowując go do indywidualnych przypadków, zważając w szczególności na sytuację osób doznających przemocy w rodzinie.

Czy w pracach grup roboczych obligatoryjnie muszą uczestniczyć kuratorzy sądowi?

W kwestii uczestnictwa kuratorów sądowych w grupach roboczych Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zasięgnęło opinii Ministerstwa Sprawiedliwości.

Stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie udziału kuratorów sądowych w pracach grup roboczych powoływanych na mocy art. 9 a ust. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Zdaniem Ministerstwa Sprawiedliwości udział kuratora sądowego w pracach zespołu interdyscyplinarnego lub wyodrębnionej w ramach jego działalności grupy roboczej, należy traktować jako obowiązek w sprawach osób lub rodzin, które jednocześnie pozostają pod dozorem lub nadzorem kuratora.

W pozostałych sprawach, które nie dotyczą bezpośrednio osób pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego – ich udział nie jest obowiązkowy.

Art. 11 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych (DzU z 2014 r. poz. 795 z późn. zm) stanowi iż, zawodowy kurator sądowy obowiązany jest m.in. do współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym.

Przepis ten został doprecyzowany rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 roku w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (DzU Nr. 112, poz. 1064), które ogranicza działania kuratora zawodowego do spraw podopiecznych albo ich rodzin, pozostających odpowiednio pod dozorem (§ 15 pkt 4), albo nadzorem (§ 3 ust. 1 pkt 8).

Zgodnie z art. 9a ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”, w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi kuratorzy sądowi.

O składzie osobowym grup roboczych decyduje kolegialnie zespół interdyscyplinarny. Wprawdzie ust. 12 ustawy wskazujący na skład grupy roboczej w odniesieniu do kuratorów sądowych nie jest obligatoryjny, to zdaniem Ministerstwa, każdy skład grupy roboczej powinien być dostosowany do sprawy i mieć na względzie dobro osób i rodzin dotkniętych przemocą ze strony sprawcy wcześniej dopuszczającego się podobnych czynów. Przykładem może być sytuacja rodziny, w której dochodzi do przemocy, a sprawca znajduje się pod dozorem kuratora sądowego lub sąd poddał wykonanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego.

Zdaniem Ministerstwa Sprawiedliwości, ustawowe odejście od obligatoryjnego udziału kuratora sądowego w grupie roboczej (art. 9a ust. 12 ustawy), ma na celu jedynie racjonalizację czasu pracy kuratorów, dopuszczając ich nieobecność w pracach grup roboczych w sprawach, w których nie ma potrzeby ich uczestnictwa.

Reasumując, w sprawach wymagających udziału kuratora sądowego, jego udział w pracach grupy roboczej jest obligatoryjny. Brak zgody kuratora na udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej powinien podlegać ocenie pod kątem realizacji przez kuratora ustawowego obowiązku, o jakim mowa w art. 11 ustawy o kuratorach sądowych.

Należy podkreślić, że wątpliwości co do udziału kuratora sądowego w pracach grup roboczych zdezaktualizowały się wraz z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych (DzU poz. 335), które w § 20 ust. 1 przewiduje, że w przypadku orzeczonego dozoru wobec sprawcy przemocy w rodzinie, do obowiązków kuratora zawodowego należy ponadto uczestniczenie w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego i grupy roboczej, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Który z przedstawicieli ochrony zdrowia powinien wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego?

Art. 9a ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) wskazuje, iż w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciel ochrony zdrowia.

Ww. ustawa nie precyzuje jaki konkretnie zawód z zakresu ochrony zdrowia ma wykonywać wchodzący w skład zespołu interdyscyplinarnego przedstawiciel. Niemniej jednak za zasadę należałoby przyjąć, że będzie to lekarz, pielęgniarka lub pielęgniarka środowiskowa.

Powinna być to osoba, posiadająca doświadczenie z zakresu tematyki związanej z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz która jest gotowa do współpracy z innymi grupami zawodowymi działającymi na danym terenie i zajmującymi się zawodowo tą tematyką.

Ustawa nie reguluje również kwestii, dotyczącej tego czy ma to być to przedstawiciel publicznej czy też niepublicznej służby zdrowia. Wybór należy więc do organu powołującego zespół interdyscyplinarny.

Co zrobić gdy w trakcie kadencji zespołu interdyscyplinarnego jeden z jego członków – przedstawiciel ochrony zdrowia składa rezygnację z uczestnictwa w jego pracach?

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) nakłada na wszystkie szczeble administracji, w tym także jednostki samorządu terytorialnego gminnego zadania do wykonania

w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z zadań własnych samorządu gminnego jest tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Należy podkreślić, że status oraz uprawnienia zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych został szczegółowo określony w art. 9a–9c w ww. ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Przepisy ustawy wskazują wprost, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi.

W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż określone w ust. 3, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, o których mowa w ust. 3 lub 5.

Rada Gminy określa, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

W związku z obowiązującymi przepisami prawa obecność w zespole interdyscyplinarnych przedstawiciela ochrony zdrowia jest obligatoryjna.

Dlatego też, jeżeli pomiędzy Wójtem, a Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej zostało podpisane stosowne porozumienie to osoba wyznaczona do zespołu interdyscyplinarnego jest zobowiązana w nim pracować do czasu odwołania jego członków zgodnie z uchwałą Rady Gminy.

W sytuacji gdy osoba wskazana do pracy w zespole interdyscyplinarnym nie może z powodu ważnych sytuacji życiowych pracować w zespole interdyscyplinarnym, kierownik placówki powinien wyznaczyć na jej miejsce inną osobę, a następnie osoba ta musi zostać powołana do zespołu.

Przepisy prawa wskazują wprost, że członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służ-

bowych lub zawodowych bez względu na fakt czy są to osoby zatrudnione w jednostkach samorządowych czy też niepublicznych.

Należy pamiętać, że przedstawiciele ochrony zdrowia od bardzo wielu lat realizują zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i są nieodłącznym ogniwem w tworzeniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Prawo nałożone przez ustawodawcę wyznaczyło zadania do realizacji, które wymagają interdyscyplinarnych działań wszystkich przedstawicieli i służb na rzecz osób doznających i stosujących przemoc w rodzinie.

Czy pracownik socjalny zatrudniony w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej np. w ośrodku pomocy społecznej ma prawo odmówić pracodawcy uczestnictwa w pracach zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej?

Zgodnie z art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Ponadto, zgodnie z art. 9a ust. 15 ww. ustawy Rada Gminy w drodze uchwały określa tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe zasady jego funkcjonowania.

Natomiast art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2015 r. poz. 1515) wynika obowiązek określania sposobu wykonywania uchwał przez wójta.

Wobec powyższego, jeżeli w uchwale Rady Gminy został wskazany skład zespołu interdyscyplinarnego i zostali powołani między innymi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – pracownicy socjalni to obowiązek uczestnictwa w posiedzeniach i realizacja zadań wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) jest obligatoryjna i nie wymaga indywidualnej zgody pracowników socjalnych.

Ponadto, jeżeli w zakresie czynności pracownika socjalnego znajduje się realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub zapis dotyczący innych zadań zleconych przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, to nie ma on podstaw do odmowy uczestniczenia w pracach zespołu interdyscyplinarnego.

W tym miejscu należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej jednym z powodów udzielenia świadczeń jest przemoc w rodzinie.

Zatem, pracownicy socjalni mają obowiązek świadczenia pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku lokalnym, które wynikają nie tylko z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ale też z ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że pracownicy socjalni już 1998 r. realizowali zadania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie i były to zadania fakultatywne, natomiast od 2004 r. tj. od dnia wejścia w życie ustawy o pomocy społecznej w zmienionym kształcie realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”, która stała się dla pracowników socjalnych zadaniem obligatoryjnym.

Natomiast w 2005 r. wraz z wejściem w życie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożono na wszystkie szczeble administracji samorządowej i rządowej do wykonania nowe zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2010 r. zostały wprowadzone zmiany do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, dzięki którym zostały powołane zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze i został wskazany zakres obowiązków skierowany do poszczególnych przedstawicieli i służb, które zostały uszczegółowione w roku 2011 przepisami rozporządzenia Rady Ministrów w zakresie realizacji procedury „Niebieskiej Karty”, wskazując jednocześnie ścieżkę postępowania w przypadku powzięcia informacji przez przedstawicieli i służby o stosowaniu przemocy w rodzinie.

Uwzględniając powyższe oraz wiele lat zaangażowania przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – pracowników socjalnych w realizację zadań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, należy uznać za niezrozumiałe i naganne uchylanie się od obowiązków zawodowych w tym zakresie.

Warto pamiętać, że zawód pracownika socjalnego jest misją i powinien być on wykonywany ze szczególnym uwrażliwieniem na szeroko rozumianą krzywdę ludzką, w tym między innymi na przemoc w rodzinie, a opracowywane czy udoskonalane narzędzia powinny spotkać się z pozytywnym odbiorem pracowników socjalnych, bowiem służyć mają osiągnięciu tego celu.

Czy zgodnie z art. 12 a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pracownicy socjalni zobowiązani są do pracy ponad czas pracy wynikający z umowy o pracę lub w dni wolne od pracy i święta?

Zgodnie z art. 12 a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) w razie bezpośredniego zagro-

żenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Zgodnie z powyższym zapisem pracownicy socjalni mają prawo odebrać dziecko z rodziny w sytuacji gdy wykonują swoje obowiązki służbowe tj. w godzinach swojej pracy i zgodnie z warunkami określonymi w umowie o pracę wynikającymi z Kodeksu Pracy.

Natomiast, może zaistnieć sytuacja, że Pracodawca chcąc rozszerzyć swoją działalność będzie chciał zorganizować np. w Ośrodku Pomocy Społecznej możliwość skorzystania z pomocy pracownika socjalnego w ramach wyznaczonych dyżurów w celu zintensyfikowania współpracy z innymi grupami zawodowymi działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W takim przypadku Pracodawca musi zadbać aby zatrudnieni pracownicy socjalni wykonujący powyższe zadania mieli te kwestie uregulowane w ramach umów o pracę, a także działalność taka powinna być zawarta w regulaminie Ośrodka

Ponadto, należy wskazać, iż bez względu na treść art. 12a ustawy, obowiązuje ustawa o Policji, zgodnie z którą, do podstawowych zadań Policji należy ochrona życia i zdrowia ludzi przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra.

Realizując to zadanie Policja ma prawo zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej, a także zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

Należy zaznaczyć, iż przepis art. 12a nie przenosi kompetencji Policjanta na pracownika socjalnego i powinien mieć zastosowanie tylko w takich szczególnych sytuacjach, kiedy pracownik socjalny wykonując czynności służbowe, np. przeprowadzając rodzinny wywiad środowiskowy jest świadkiem sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu dziecka, np. opiekunowie są niezdolni do opieki nad dzieckiem z uwagi na nietrzeźwość lub wykazują agresję w stosunku do dziecka, albo też opiekunów dziecka po prostu w mieszkaniu nie ma. W takich sytuacjach istnieje obawa, że brak interwencji spowoduje nieodwracalne w konsekwencji skutki, które mogą doprowadzić do tragedii.

Która ze służb uczestniczących w odebraniu dziecka z rodziny w przypadku zagrożenia jego zdrowia lub życia w związku z przemocą w rodzinie jest zobowiązana do przewiezienia dziecka do innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, rodziny zastępczej lub całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej?

Odnosząc się do kwestii w zakresie przewozu dzieci należy zważyć na fakt, że pracownik socjalny decyzję o odebraniu dziecka będzie podejmował wspólnie z policją oraz pracownikiem ochrony zdrowia. Zatem należy mieć na uwadze, iż jedna ze wskazanych ustawowo służb będzie dysponowała samochodem wykorzystywanym do celów służbowych.

Kwestie techniczne należy więc rozstrzygnąć przy współpracy i wspólnym podejmowaniu decyzji pomiędzy trzema służbami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie uczestniczącymi w zdarzeniu. Przepisy nie regulują wprost sposobu doprowadzenia dziecka.

Należy jednak przyjąć za zasadę, że za kompleksowe zabezpieczenie sytuacji dziecka, odpowiadają trzy służby biorące udział w procedurze odbierania dziecka z rodziny.

Niemniej jednak, jeżeli po uzgodnieniu z pozostałymi służbami, obowiązku przewiezienia dziecka podejmie się pracownik socjalny, to obowiązek ten spoczywa na samorządzie gminnym lub powiatowym jako organie odpowiedzialnym za realizację wszystkich zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W takim przypadku to samorząd gminny lub powiatowy będzie zobowiązany do zorganizowania dowiezienia dziecka do określonego miejsca w celu zabezpieczenia jego sytuacji lub do pokrycia kosztów zorganizowania transportu.

Należy także mieć na uwadze, że na żądanie pracownika socjalnego Policja jest zobowiązana do udzielenia mu pomocy przy czynnościach związanych z przymusowym odebraniem osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką (art. 59810 kpc w związku z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Pomoc udzielona przez Policję może więc polegać na dowiezieniu dziecka do odpowiedniej placówki lub do dalszej rodziny.

Jak należy interpretować przesłankę zagrożenie zdrowia lub życia dziecka w związku z przemocą w rodzinie?

Udzielając wyjaśnień w zakresie interpretowania przesłanek wynikających ze sformułowania ustawowego „zagrożenie zdrowia lub życia dziecka w związku z przemocą w rodzinie” należy wskazać, iż ustawodawca nie mógł uszczegółowić przesłanek w tym zakresie gdyż jest to pojęcie bardzo szerokie

i zawężenie go mogłoby spowodować w konsekwencji pominięcie zachowań czy charakterystycznych obrażeń dla dziecka krzywdzonego, a tym samym ograniczyłby właściwym służbom możliwość podejmowania działań w zakresie zabezpieczenia sytuacji dziecka i odizolowania go od sprawcy.

Ponadto, należy zwrócić na fakt, że pracownicy socjalni jako profesjonalści w swojej dziedzinie nie powinni mieć trudności w diagnozie zachowań dziecka krzywdzonego doświadczającego przemocy w rodzinie i wynikającego z tego zagrożenia.

Którzy z pracowników socjalnych będą mieli prawo odebrać dziecko z rodziny w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie?

Art.12a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) stanowi, iż w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) – Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

Dopiero w drugiej kolejności wskazywana jest rodzina zastępcza lub całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza.

Ustawa nie wskazuje wprost na pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej ale zawiera warunek, że muszą to być pracownicy socjalni wykonujący swoje obowiązki służbowe. W praktyce przepis będzie więc dotyczył tych pracowników socjalnych, którzy przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania ofiary lub sprawcy przemocy w rodzinie.

To właśnie ci pracownicy socjalni będą uprawnieni do podejmowania interwencji w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Jakie dane powinny być zamieszczone w rejestrach jednostek poradnictwa specjalistycznego jak również placówek zapewniających miejsca noclegowe?

W rejestrach prowadzonych przez Wojewodę powinny zostać zawarte w szczególności następujące dane:

-
- aktualne i dokładne dane tele-adresowe placówek;
 - adresy mailowe placówek;
 - godziny przyjęć interesantów w placówkach;
 - wskazanie specyfiki realizowanego zadania np. Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie specjalistycznego prowadzi poradnictwo prawne, rodzinne, psychologiczne lub np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi miejsca noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie, samotnych matek z dziećmi.

Ponadto, jeżeli Wojewoda uzna konieczność zamieszczenia jeszcze innych danych niezbędnych do zawarcia w rejestrach, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie wyraża sprzeciwu w tej kwestii.

Czy za placówkę specjalistycznego poradnictwa należy uznać jedynie odrębną jednostkę specjalistycznego poradnictwa, czy też inne placówki realizujące to zadanie i świadczące tego typu pomoc?

Za placówkę specjalistycznego poradnictwa, która powinna znaleźć się w rejestrze należy uznać tę, która na terenie danego województwa realizuje zadania specjalistycznego poradnictwa (czyli również takie jednostki organizacyjne pomocy społecznej, które w ramach swoich zadań ustawowych i statutowych realizują dodatkowo specjalistyczne poradnictwo), a nie jedynie odrębnych jednostek specjalistycznego poradnictwa świadczących tego rodzaju pomoc. W rejestrze (dla uściślenia informacji dla potencjalnych klientów) powinna znaleźć się odpowiednia adnotacja informująca, która z placówek jest odrębną jednostką realizującą zadania specjalistycznego poradnictwa, a które z jednostek realizują te zadania dodatkowo w ramach realizowanych działań.

Które z placówek zapewniających miejsca noclegowe należy wykazać w rejestrze?

Dla ujednolicenia informacji w sprawie konieczności tworzenia rejestru placówek zapewniających miejsca noclegowe, uprzejmie informuję że za ww. placówki uważa się takie, które prowadzą działalność w zakresie pomocy społecznej – czyli różnego rodzaju noclegownie, domy dla bezdomnych, schroniska oraz ośrodki wsparcia. Ponieważ prowadzenie rejestru miejsc noclegowych posiada charakter informacyjny, jak również ma ułatwić znalezienie schronienia organom udzielającym pomocy w ramach interwencji kryzysowej, jak i osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, należy uznać, iż w rejestrze powinny znaleźć się zarówno publiczne, jak i niepubliczne placówki zapewniające miejsca noclegowe.

Ponadto, zgodnie z art. 275 a § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (DzU Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) prokurator lub sąd wydaje postanowienie o nakazie opuszczenia przez oskarżonego lokalu mieszkalnego może na jego wniosek wskazać miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe. W związku z tym organy wymiaru sprawiedliwości powinny mieć dostęp i wiedzę o placówkach zapewniających miejsca noclegowe.

Jakie sankcje należy nałożyć na placówki, w przypadku nie zgłoszenia ich do rejestru przez podmiot prowadzący placówkę zapewniającą miejsca noclegowe czy jednostkę specjalistycznego poradnictwa?

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390), do zadań wojewody należy między innymi sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Wydaje się więc, że jest to właściwy sposób do egzekwowania wśród podległych instytucji, spełniania obowiązków wynikających z obowiązującego prawa.

Czy samorząd województwa w ramach nałożonych zadań ma obowiązek opracować jeden ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, czy też zgodnie z przepisami ustawy kilka ramowych w/w. programów?

Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Pomimo faktu, że w przepisach prawa pojawia się sformułowanie w liczbie mnogiej tj. „ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” to należy opracować jeden ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz jeden ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wydaje się być zasadnym, aby na terenie województwa dokonać rozpoznania potrzeb w tym zakresie i wypracować optymalne rozwiązania mające

na celu realizację skutecznych oddziaływań skierowanych zarówno do osób doświadczających przemocy w rodzinie jak również do osób stosujących tą przemoc.

Ramowe programy zatem powinny stanowić swego rodzaju wytyczne do realizacji programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jako zadanie zlecone powiatowi i wskazane byłoby aby zawierały informacje dotyczące np. liczby programów, ram programowych, ram czasowych, liczebności grupy, form ich prowadzenia, kwalifikacji osób realizujących programy itd.

**Wybrane interpretacje przepisów prawa
w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”
zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów
z dnia 13 września 2011 r. w sprawie
procedury „Niebieskie Karty”
oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
(DzU Nr 209, poz. 1245).**

Czy na zlecenie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego mogą być tworzone grupy robocze przez instytucje, które wszczęły procedurę „Niebieskie Karty” i czy te instytucje mogą koordynować prace w ramach grup roboczych?

Przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) określiły ramy powstawania i funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych, dając tym samym możliwość określenia w drodze uchwały Rady Gminy trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Ponadto przepis § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wskazuje, iż przewodniczący zespołu Interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

W praktyce powinno to oznaczać, że przewodniczący zespołu, po dokonaniu analizy informacji zawartych w formularzu „Niebieska Karta – A”, podejmuje decyzję o tym, czy sytuacją danej rodziny będzie zajmował się cały zespół czy też grupa robocza i ją powołuje.

Intencją ustawodawcy nie było więc przeniesienie na inne instytucje np. te których przedstawiciele wszczęli procedurę, zadań dotyczących tworzenia i prowadzenia dalszych prac w ramach grupy roboczej.

Czym innym jest jednak sposób zorganizowania prac grup roboczych. Może np. zdarzyć się, że ośrodek pomocy społecznej nie dysponuje pomieszczeniem, w którym mogą odbywać się posiedzenia grup roboczych – w takich przypadkach spotkania grup roboczych mogą odbywać się w innej instytucji, której przedstawiciele pracują w grupie roboczej.

Czy przewodniczący grupy roboczej może wezwać osobę stosującą przemoc na posiedzenie grupy roboczej?

Przepis § 17 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wskazuje wprost, że to przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Zatem, nie ma możliwości aby wezwanie takie było wystosowywane przez przewodniczącego grupy roboczej.

Konieczność wezwania przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego nie powinna nastręczać problemów organizacyjnych gdyż najpierw powinien zostać wyznaczony termin spotkania ustalony albo przez zespół interdyscyplinarny bądź też przez powołaną do tej sprawy grupę roboczą i dopiero po ustaleniu terminu spotkania powinno zostać wystosowane przez przewodniczącego wezwanie.

W przypadku, gdy grupa robocza podejmie decyzję o konieczności wezwania osoby stosującej przemoc w rodzinie, występuje z prośbą do przewodniczącego zespołu o wykonanie tej czynności.

Należy wskazać, iż intencją ustawodawcy nie było tak dalece idące przeniesienie obowiązków przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego na osoby pracujące w grupach roboczych. Przyjęcie innego, niż wskazane powyżej rozwiązania, byłoby zbyt daleką nadinterpretacją przepisów prawa.

Czy przewodniczący grupy roboczej może podpisywać się pod formularzami „Niebieska Karta – C” i „Niebieska Karta – D”?

W formularzach „Niebieska Karta C i D” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) jest wskazane jednoznacznie na kim spoczywa obowiązek ich podpisywania. Są one podpisywane przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Nie ma zatem możliwości scedowywania tego obowiązku na przewodniczącego grupy roboczej.

Wskazać należy, iż intencją ustawodawcy nie było tak dalece idące przeniesienie obowiązków przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego na osoby pracujące w grupach roboczych. Przyjęcie innego, niż wskazane powyżej rozwiązania, byłoby zbyt daleką nadinterpretacją przepisów prawa.

Który zespół interdyscyplinarny jest odpowiedzialny za realizację procedury „Niebieskie Karty”, w tym za opracowanie indywidualnego planu pomocy osobie doznającej przemocy w rodzinie oraz za realizację działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie w przypadku gdy po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osoba doznająca przemocy w rodzinie wyprowadza się i zmienia miejsce zamieszkania lub osoba stosująca przemoc w rodzinie opuszcza miejsce dotychczasowego pobytu?

W sytuacji wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z brzmieniem przepisów zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) w chwili zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie lub osoby stosującej przemoc w rodzinie, należy zastosować analogicznie przepis art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), który wskazuje, iż właściwość miejscową gminy ustala się według miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie.

W związku z powyższym, jeżeli została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” i wypełniona „Niebieska Karta – A”, a następnie została ona przekazana do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego przy jednoczesnej zmianie przez osobę dotkniętą przemocą w rodzinie miejsca zamieszkania, to przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego powinien wystosować pismo wraz z załączoną kopią wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego funkcjonującego na terenie gminy, do której przeprowadziła się osoba dotknięta przemocą w rodzinie.

Wydaje się być zasadnym, aby ofiara przemocy w rodzinie pomimo zmiany miejsca zamieszkania miała możliwość skorzystania z pomocy i wsparcia profesjonalistów pracujących w zespole interdyscyplinarnym lub grupie roboczej, którzy odpowiedzialni są za opracowanie i realizowanie wspólnie z osobą doznającą przemocy w rodzinie indywidualnego planu pomocy.

Pomimo ustania przesłanek doświadczania przemocy w rodzinie osoba ta w dalszym ciągu potrzebuje pomocy i wsparcia, a postanowienia indywidualnego planu pomocy powinny być konstruowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy, która zawarta jest w formularzu „Niebieska Karta – A”. Nie ma więc konieczności, aby osoba doznająca przemocy w rodzinie po raz kolejny – członkom nowego zespołu interdyscyplinarnego przekazywała informacje o swojej sytuacji życiowej.

Dlatego też, zespół interdyscyplinarny właściwy dla dotychczasowego miejsca zamieszkania powinien przekazać wszystkie niezbędne doku-

menty, które pozwolą skutecznie pomóc osobie dotkniętej przemocą w rodzinie.

Taka sama procedura przekazywania informacji pomiędzy gminami powinna zostać zastosowana w sytuacji zmiany miejsca zamieszkania osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której zespół interdyscyplinarny lub grupa robocza podejmuje działania w ramach realizacji zadań wynikających z formularza „Niebieska Karta – D”.

W związku z powyższym, może zdarzyć się sytuacja, że osobą dotkniętą przemocą w rodzinie oraz osobą stosującą przemoc w rodzinie będą zajmowały się dwa odrębne zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze.

Należy wskazać, że wszystkie działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zarówno skierowane na ofiary przemocy jak i na osoby stosujące przemoc w rodzinie powinny być realizowane w oparciu o zasadę współpracy.

Jak należy postępować w przypadku gdy procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta, a jedną ze stron (osobą doznającą przemocy w rodzinie) jest osoba wchodząca w skład zespołu interdyscyplinarnego?

Jako priorytet należy przede wszystkim uznać dobro osoby doznającej przemocy w rodzinie i umożliwić jej uzyskanie kompleksowej pomocy w zakresie realizowanych zadań.

W związku z powyższym pomimo faktu, iż zgodnie z obowiązującym prawodawstwem osoba pokrzywdzona przemocą w rodzinie powinna uzyskać pomoc w ramach realizacji zadań zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej funkcjonującego zgodnie z właściwością miejscową w gminie, stanowiącej jej miejsce zamieszkania to w powyższym przypadku należałoby od tej reguły odstąpić.

Właściwym postępowaniem w takiej sytuacji byłoby przekazanie sprawy do rozpatrzenia i prowadzenia przez niezależny zespół interdyscyplinarny/grupę roboczą. Mogłaby być to najbliższa gmina sąsiadująca z gminą miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy w rodzinie.

W sytuacji gdy osoba doznająca przemocy w rodzinie, jest przedstawicielem wchodzącym w skład zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej i jest zaangażowana w realizację zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Na terenie gminy, w której zamieszkuje i pracuje, nie byłoby właściwym etycznie aby jej sprawa była prowadzona przez osoby, które mogłyby zostać posądzone o stronniczość podczas oceny sytuacji oraz w trakcie podejmowanych działań.

Ponadto, osoba doznająca przemocy w rodzinie znalazłaby się w bardzo trudnej i niekomfortowej sytuacji życiowej gdyż ujawniane przez nią fakty dotyczące sytuacji rodzinnej, osobom z którymi pozostaje w stosunkach zawodowych i koleżeńskich byłyby dodatkowym stresem oprócz traumy nabytej podczas doświadczania przemocy od strony najbliższych.

Dlatego też, wydaje się koniecznym rozpatrzenie sprawy i dokonanie wnikliwej analizy oraz podjęcie działań pomocowych przez niezależny zespół ekspertów – zespół interdyscyplinarny/grupę roboczą, który to w sposób obiektywny udzieli stosownej pomocy i wsparcia oraz poprowadzi działania skierowane do sprawy przemocy w rodzinie.

Wymaga to jednak uzgodnień na poziomie wójtów/burmistrzów czy prezydentów miast obydwu zainteresowanych gmin/miast i roli podjęcia działań w tym zakresie przez gminę, która wszczęła procedurę „Niebieskie Karty”.

Pomimo faktu odejścia w tym indywidualnym przypadku od obowiązującego prawa, należy wskazać, że wartością najwyższą przy realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinna być osoba doznająca przemocy w rodzinie i odpowiedzialność przedstawicieli służb za stworzenie optymalnych warunków do udzielenia tej osobie natychmiastowej, wielowymiarowej pomocy i wsparcia.

Powyższy przypadek skłania Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do rozważenia tego problemu podczas prac nad zmianami w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i uregulowania takich nietypowych sytuacji w prawie.

Czy w § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) mowa jest o każdym przestępstwie czy analogiczne do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) tylko o przestępstwie ściganym z urzędu?

Zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dokumenty, o których mowa w ust. 1, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Przestępstwem, o którym mowa w § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia jest przestępstwo ścigane z urzędu z użyciem przemocy w rodzinie, o którym mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Czy uzupełnienie formularza „Niebieska Karta – C” w przypadku ponownego podejrzenia przemocy w rodzinie musi odbyć się tylko w obecności osoby doznającej przemocy w rodzinie czy też może nastąpić bez jej udziału?

Zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”.

W związku z powyższym, analogicznie należy postąpić w przypadku zaistnienia sytuacji podejrzenia ponownego dopuszczenia się stosowania przemocy w rodzinie i uzupełnić w zakresie niezbędnym do udokumentowania w nowym zdarzenia formularz „Niebieską Kartę – C” w obecności osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Obecność osoby doznającej przemocy w rodzinie jest ważnym aspektem w całej procedurze, gdyż prawdopodobnie wraz z uzupełnieniem formularza „Niebieskiej Karty – C” o niezbędne informacje o przebiegu zdarzenia, zaistnieje również konieczność weryfikacji indywidualnego planu pomocy.

Niemniej jednak, uwzględniając § 8 ust. 5 w/w. rozporządzenia w przypadku niestawiennictwa się osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Dlatego też, niestawiennictwo się osoby doznającej przemocy w rodzinie, nie zwalnia członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej z uzupełnienia formularza „Niebieskiej Karty – C” i podjęcia stosownych działań, w sytuacji jeżeli powzięli informację o przypadku ponownego użycia przemocy.

Co oznacza wyrażenie : „kierować” użyte w treści § 17 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) dotyczące postępowania w przypadku osoby stosującej przemoc w rodzinie i nadużywającej alkoholu?

Treść § 17 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wskazuje, że w przypadku osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywa alkoholu,

członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej kierują tę osobę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jednym z członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej jest przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zatem, w uzgodnieniu z przedstawicielem GKRPA, należy ustalić najwłaściwszą formę zwrócenia się do Gminnej Komisji w celu podjęcia działań mających na celu rozpatrzenie sprawy, osoby stosującej przemoc w rodzinie, wobec której realizowana jest procedura „Niebieskie Karty”.

Ponadto, należy również zwrócić uwagę, że w formularzu „Niebieska Karta – D” wypełnianym przez członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej zostały zawarte pytania oraz realizacja konkretnych działań w stosunku do osoby stosującej przemoc w rodzinie, która nadużywa alkoholu. W formularzu tym w pkt XIV znajduje się również miejsce dotyczące zobowiązań, jakie podjęła osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w którym można dokonać uzgodnień mających na celu obowiązek stawienia się na posiedzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Czy w przypadku umorzenia przez Prokuraturę postępowania przygotowawczego zespół interdyscyplinarny/grupa robocza nadal mają prowadzić swoje postępowania, czy też może to być podstawa do zakończenia procedury „Niebieskie Karty”?

Przepis § 18 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wprost wskazuje w jakich przypadkach następuje zakończenie procedury „Niebieskie Karty” tj. w sytuacji ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

To członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej dokonują oceny czy dana sprawa kwalifikuje się do zakończenia procedury „Niebieskie Karty” i czy spełnia przesłanki zawarte w rozporządzeniu. Jeżeli umorzenie przez prokuraturę postępowania przygotowawczego jest kompatybilne z przesłankami zawartymi w rozporządzeniu i zespół interdyscyplinarny lub grupa robocza uznają, iż zasadne jest zakończenie procedury to sporządzony zostaje stosowny protokół o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”, podpisany przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Jaka jest dopuszczalna forma przekazywania przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego formularza „Niebieska Karta – A” członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej?

Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) określają jedynie tryb spotkań członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie i osobą stosującą przemoc w rodzinie.

Nie wskazują natomiast sposobu przygotowania się członków zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej do spotkań z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie i osobą stosującą przemoc w rodzinie.

Osoby, które mają skutecznie pomagać rodzinie dotkniętej przemocą, przed przystąpieniem do prac, zobowiązane są do dokładnego poznania sytuacji tej rodziny.

Szczegółowe zasady dotyczące sposobu prac zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej w indywidualnych przypadkach powinny zostać określone w aktach prawa miejscowego (np. w uchwale Rady Gminy, regulaminie prac zespołu interdyscyplinarnego), z których wynikać będzie tryb przygotowywania się członków zespołu lub grupy do pracy z rodziną dotkniętą przemocą.

W jakim terminie powinno odbyć się pierwsze posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego/ grupy roboczej po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A”?

Przepis § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) określa termin przekazania formularza „Niebieska Karta – A” członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. W treści rozporządzenia natomiast brak jest przepisów określających terminy obligujące członków zespołu lub grupy do zorganizowania spotkania z osobą doznającą przemocy w rodzinie.

Biorąc jednak pod uwagę konieczność udzielenia kompleksowej pomocy, spotkanie w celu opracowania indywidualnego planu pomocy powinno odbyć się niezwłocznie – w możliwie najkrótszym czasie.

Czy można przekazywać dokumentację w sprawie prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” przedstawicielom Policji, prokuratury?

W sprawie przekazywania dokumentacji np. przedstawicielom Policji, prokuratury należy rozróżnić przekazywanie dokumentacji „Niebieskie Karty”

osobom trzecim, gdzie przesłanki legalności przetwarzania danych osobowych powinny być rygorystycznie przestrzegane od przekazywania tej dokumentacji organom ścigania, np. Policji czy prokuraturze.

W tym przypadku, wystarczające jest złożenie wniosku przez przedstawiciela Policji, prokuratury ze wskazaniem podstawy prawnej i informacją, w jakim celu dokumentacja zawierająca przecież dane szczególnie wrażliwe, ma zostać udostępniona.

Należy pamiętać, że członkowie zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej mają możliwość przetwarzania danych osobowych m.in. w celu inicjowania działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Jeżeli więc przedstawiciel Policji żąda kserokopii akt sprawy prowadząc postępowanie przeciwko sprawcy przemocy w rodzinie, odmowa udostępnienia danych może naruszać przepis art. 9c ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Czy można przekazywać dokumentację w sprawie prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” do sądu dla potrzeb toczącego się postępowania rozwodowego?

Odpowiadając na pytanie w sprawie przekazania do sądu kopii dokumentacji zgromadzonej w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” dla potrzeb toczącego się postępowania rozwodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej po konsultacji z Ministerstwem Sprawiedliwości wyjaśnia:

Kodeks postępowania cywilnego art. 248. § 1. wskazuje wprost, że każdy obowiązany jest przedstawić na zarządzenie sądu w oznaczonym terminie i miejscu dokument znajdujący się w jego posiadaniu i stanowiący dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że dokument zawiera informacje niejawne.

Zatem, jeżeli sąd wystąpił z wnioskiem o udostępnienie dokumentacji dotyczącej realizacji procedury „Niebieskie Karty” to przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego jest zobowiązany do przekazania wskazanej dokumentacji.

Czy można przekazywać dokumentację w sprawie prowadzonej procedury „Niebieskie Karty” osobie doznającej przemocy w rodzinie i osobie stosującej przemoc w rodzinie?

Nie ma przeciwwskazań prawnych aby na wniosek osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie została wydana kopia formularza „Niebieskiej Karty” w celu np. przedstawienia jako dowodu w sprawie w Sądzie.

Projektodawca w przepisach prawnych rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) nie wykluczył takiej możliwości.

Zatem, nie wskazując wprost takiej zasady w stosunku do osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie ma przeszkód aby na jej wniosek wydać kopię ww. formularza.

Jeśli chodzi o kwestię dotyczącą udostępnienia formularzy „Niebieskie Karty” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie należy wskazać, iż z uwagi na bezpieczeństwo osoby co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie nie należy osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie udostępniać zebranej w trakcie realizacji procedury „Niebieskie Karty” dokumentacji. Osobie podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie udostępnia się akta sprawy za zgodą prowadzącego postępowanie przygotowawcze.

Czy do prowadzonej dokumentacji w sprawie procedury „Niebieskie Karty” należy dołączać np. kopię notatek służbowych przedstawicieli Policji?

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) zostały określone ramy powstawania i funkcjonowania zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych.

Ponadto, wskazano w przepisach możliwość określenia w drodze uchwały Rady Gminy trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

W związku z powyższym zdaniem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej szczegółowe zasady dotyczące sposobu prac zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej w indywidualnych przypadkach powinny zostać określone w aktach prawa miejscowego (np. w uchwale Rady Gminy, regulaminie prac zespołu interdyscyplinarnego).

W związku z powyższym zespół interdyscyplinarny powinien opracować „ścieżkę” przekazywania niezbędnych dokumentów do prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”.

Jeżeli zdaniem zespołu interdyscyplinarnego zasadne jest dołączanie kopii notatek służbowych przedstawicieli Policji celem załączania ich do akt prowadzonych w indywidualnych sprawach w ramach procedury „Niebieskie Karty” to należy taki sposób postępowania uwzględnić np. w regulaminie prac zespołu interdyscyplinarnego.

Jeżeli natomiast przyjęliście Państwo jako zespół interdyscyplinarny inny sposób pracy np. odnotowując wszystkie interwencje Policji w formularzu

„Niebieska Karta – C” to również sposób ten należy uznać za właściwy ale powinien on być doprecyzowany w regulaminie.

Reasumując, należy uznać że zespół interdyscyplinarny jest zobowiązany do opracowania szczegółowych warunków funkcjonowania i pracy dostosowując je do lokalnych możliwości ze szczególnym uwzględnieniem dobra osób doznających przemocy w rodzinie.

Czy asystenci rodzinni są uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”?

Zgodnie z art. 9d ust. 2–4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele podmiotów, o których mowa w ust. 2, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Natomiast § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245), wskazuje wprost, że pracownik socjalny jako przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej jest zobowiązany do realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

W związku z powyższym, asystenci rodzinni nie są uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

Asystenci rodzinni mogą natomiast być powoływani do grup roboczych jako specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i tam mogą podejmować działania wraz z innymi przedstawicielami na rzecz osób i rodzin doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie.

Czy pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodkach interwencji kryzysowej są uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”?

Zgodnie z art. 9d ust. 2–4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) procedura „Niebieskie Karty”

obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele podmiotów, o których mowa w ust. 2, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Natomiast § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245), wskazuje wprost, że pracownik socjalny jako przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej jest zobowiązany do realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Ponadto, art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 poz. 163 z późn. zm.) wprost wskazuje, które z jednostek pełnią funkcję jednostek organizacyjnych pomocy społecznej tj. regionalny ośrodek polityki społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, dom pomocy społecznej, placówkę specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej.

W związku z powyższym należy bezsprzecznie uznać, że pracownicy socjalni zatrudnieni w ośrodkach interwencji kryzysowej są uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”.

Czy pracownik socjalny podczas wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” ma obowiązek jednocześnie wypełniać rodzinny wywiad środowiskowy?

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Podczas wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” nie ma zasadności wypełniania przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Pracownik socjalny jest zobowiązany przyjąć zgłoszenie i skontaktować się z osobą składającą zawiadomienie i wypełnić niezwłocznie formularz „Niebieska Karta – A”.

Natomiast, rodzinny wywiad środowiskowy może zostać przeprowadzony przez pracownika socjalnego na dalszym etapie postępowania tj. np. w sytuacji gdy podczas posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej zaistnieje konieczność np. przyznania osobie doznającej przemocy w rodzinie pomocy w formie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (DzU z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.). W takiej sytuacji niezbędne jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego celem wydania decyzji administracyjnej w sprawie przyznania świadczeń. Informację o fakcie przyznania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej należy uwzględnić w formularzu „Niebieska Karta – C”.

Czy w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej może brać udział pełnomocnik osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie?

W sprawie udziału pełnomocnika w posiedzeniach zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wystąpiło z prośbą o interpretację do Ministerstwa Sprawiedliwości.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości brak jest jednoznacznych uregulowań prawnych stanowiących podstawę dopuszczenia pełnomocnika osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do reprezentowania tej osoby w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245).

Analiza zarówno treści ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390), jak i wyżej wymienionego rozporządzenia, prowadzi do wniosku, że przepisy tychże aktów prawnych nie zawierają regulacji, co do ewentualnej możliwości reprezentowania wyżej wymienionej osoby przez pełnomocnika.

Przepisy regulujące procedurę „Niebieskie Karty” mają charakter samostandownej regulacji, a procedura ta przeprowadzana jest niezależnie od innych postępowań, w szczególności postępowania karnego, rodzinnego czy cywilnego.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie zawiera przepisów pozwalających na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego (art. 82, art. 83 i art. 87), Kodeksu postępowania cywilnego (art. 86 i art. 87), czy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 32 i art. 33),

w zakresie reprezentacji stron postępowania. Ustawa ta zawiera określone przypadki, w których następuje odwołanie do innych ustaw, jednakże w omawianym zakresie takiego odesłania nie przewiduje. Zaznaczenia również wymaga, że przepis § 5 ust. 1 i 2 oraz § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” przewiduje pewne formy reprezentacji w sytuacji, gdy osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą jest dziecko.

Podkreślić również należy, że w przypadku innych postępowań, do których przepisy Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu postępowania cywilnego ani Kodeksu postępowania administracyjnego nie mają zastosowania, a więc postępowań, które również mają charakter samoistny, ustawodawca chcąc zagwarantować możliwość udziału w takim postępowaniu pełnomocnika, taką sytuację w przepisach wprost przewidział (vide art. 11b ustawy z dnia 21 stycznia 1999 roku o sejmowej komisji śledczej – DzU Nr 151, poz. 1218 z późn. zm.).

Jak już wyżej wskazano, ani ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ani rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” nie przewiduje w postępowaniu prowadzonym według przedmiotowej procedury reprezentacji osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie przez pełnomocnika.

Zespoły interdyscyplinarne ani grupy robocze nie są też urzędami, przed którymi adwokaci i radcowie prawni byłiby uprawnieni do reprezentowania stron, na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (tekst jednolity DzU z 2009 r. Nr 146 poz. 1188 z późn. zm.) oraz odpowiednio – art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (tekst jednolity DzU z 2010 r., Nr 10, poz. 65 z późn. zm.). Uprawnienie takie można by ewentualnie wywieść z art. 31 Konstytucji statuującego zasadę ochronę wolności jednostki, podkreślenia jednakże wymaga, że problem reprezentacji ma bardziej złożony charakter i nie sprowadza się wyłącznie do reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika, a dotyczy również kwestii ewentualnego dopuszczenia do reprezentacji osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, przez inne osoby, nie będące profesjonalnymi pełnomocnikami.

Dopuszczenie do reprezentacji osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, przez inną osobę niż fachowy pełnomocnik, mogłoby stanowić zagrożenie dla zachowania w poufności wszelkich informacji i danych dotyczących mocodawcy, a także osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, co mogłoby godzić w konstytucyjną zasadę respektowania wolności osobistej i ochrony życia prywatnego (art. 41 i art. 47 Konstytucji).

Czy należy wypełniać kilka czy jeden formularz „Niebieska Karta – A” w stosunku do wielu osób, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie, zamieszkujących w tym samym lokalu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie?

Należy wypełniać jeden formularz w stosunku do kilku osób, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie, zamieszkujących w tym samym lokalu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Podczas interwencji liczy się przede wszystkim czas zabezpieczenia sytuacji i udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Dlatego też, wypełnianie kilku formularzy „Niebieska Karta – A” w stosunku do kilku członków rodziny doświadczających przemocy w rodzinie wydaje się bezzasadne.

Formularz „Niebieska Karta – A” ma rubryki pkt I i II, w których można wpisać dane kilku osób zgłaszających, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie.

Ponadto warto pamiętać, że przy realizacji procedury „Niebieskie Karty” należy realizować działania interwencyjne i pomocowe w stosunku do całej rodziny uwiękłej w przemoc, a nie jedynie w stosunku do jednej osoby, która zgłosiła ten fakt.

Podtrzymujemy także argumentację w tej kwestii Komendy Głównej Policji, która wskazuje, że cyt. „...ważne jest zachowanie sprawcy przemocy wobec wszystkich osób doświadczających przemocy w rodzinie, a nie wobec każdej z osobna, gdyż może nastąpić tzw. przeniesienie zachowań”.

Czy należy realizować procedurę „Niebieskie Karty” w sytuacji gdy osobą doświadczającą przemocy w rodzinie jest dziecko?

Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wprost wskazuje, że w przypadku dziecka będącego osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie wszczyna się i realizuje procedurę „Niebieskie Karty”.

W przypadku powzięcia zatem przez przedstawiciela uprawnionego do realizacji procedury „Niebieskie Karty” podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka przez domowników (osoby najbliższe), należy niezwłocznie wszcząć procedurę „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Formularz ten, stanowiący załącznik do ww. rozporządzenia. Jednocześnie należy zawiadomić o tym organy ścigania (Policję/prokuraturę).

Poszczególne obowiązki dla przedstawicieli i służb reguluje wspomniane powyżej rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Zgodnie zatem z § 3 rozporządzenia wszczynając procedurę „Niebieskie Karty” powinno w pierwszej kolejności podjąć się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie. Rozmowę z dzieckiem (w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego) należy przeprowadzać w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności dziecka oraz zapewniających jego bezpieczeństwo (§ 4 i 5 rozporządzenia).

Dodać trzeba, że jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553, z późn. zm. 2)), zwanej dalej „osobą najbliższą” (§ 5 ust. 2 rozporządzenia). Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa (§ 5 ust. 3 rozporządzenia).

Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A”, rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka należy przekazać formularz „Niebieska Karta – B”, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia (§ 6 ust. 1–3 rozporządzenia). Następnie należy przekazać wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.

Ponadto, należy wskazać, że zgodnie z art. 12 a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Decyzję taką podejmuje pracownik socjalny wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin, o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Ponadto art. 12b.–12c wskazuje, że rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym przysługuje zażalenie do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka. W zażaleniu można domagać się zbadania zasadności i legalności odebrania dziecka oraz prawidłowości jego dokonania.

Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka. W takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego. Sąd rozpatruje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

W razie uznania bezzasadności lub nielegalności odebrania dziecka sąd zarządza natychmiastowe przekazanie dziecka rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym, od których dziecko zostało odebrane.

W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości odebrania dziecka sąd zawiadamia o tym przełożonych osób, które dokonały odebrania. O prawie do złożenia zażalenia, wraz ze wskazaniem sądu opiekuńczego właściwego miejscowo do jego rozpatrzenia, pracownik socjalny lub funkcjonariusz Policji poucza rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka. Pouczenie to należy wręczyć na piśmie.

Czy można realizować procedurę „Niebieskie Karty” w stosunku do osoby małoletniej podejrzaney o stosowanie przemocy w rodzinie wobec najbliższych członków rodziny np. rodziców, dziadków, rodzeństwa?

Odpowiadając na pytanie należy wskazać, że projektodawca rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) nie uregulował kwestii realizacji procedury „Niebieskie Karty” w stosunku do osób małoletnich będących podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie wobec swoich najbliższych.

Jednakże, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że procedura „Niebieskie Karty” nie powinna być stosowana wobec osób małoletnich podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, gdyż zgodnie z prawodawstwem polskim osoby do 18-go roku życia pozostają prawnie pod opieką swoich rodziców/opiekunów.

W sytuacji wystąpienia problemów wychowawczych z dzieckiem w tym również występowania zachowań agresywnych w stosunku do swoich rodziców/opiekunów istnieje w pierwszej kolejności konieczność objęcia dziecka pomocą psychologiczną, pedagogiczną, terapeutyczną.

Jeżeli pomimo podjętych prób udzielenia pomocy dziecku rodzice/opiekunowie nadal nie mogą poradzić sobie z jego zachowaniem to należy powia-

domić o tym fakcie Sąd Rodzinny, który to w konsekwencji zdecyduje o dalszym losie dziecka.

Procedura „Niebieskie Karty”, nie przewiduje prowadzenia pracy z osobą małoletnią, będącą sprawcą przemocy w rodzinie. Do realizacji procedury z dzieckiem – sprawcą przemocy w rodzinie nie jest również przystosowany druk formularza „Niebieska Karta – D”.

Reasumując, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że wobec osoby małoletniej podejrzaney o stosowanie przemocy w rodzinie nie wszczyna się procedury „Niebieskie Karty”.

Co należy rozumieć pod pojęciem „opiekun faktyczny dziecka”?

Z uwagi na brak definicji opiekuna faktycznego w przepisach dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie należałoby posiłkować się już istniejącą definicją na gruncie obowiązujących źródeł prawa.

Zgodnie z art. 3 pkt 14 ustawy o świadczeniach rodzinnych opiekun faktyczny dziecka jest to osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka.

Istnieje również szersza definicja opiekuna faktycznego w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, zgodnie którą opiekun faktyczny jest to osoba sprawująca bez obowiązku ustawowego, stałą opiekę nad pacjentem, który ze względu na wiek, stan zdrowia albo stan psychiczny opieki takiej wymaga.

Za zawężającą wykładnią pojęcia opiekuna faktycznego zawartą w ustawie o świadczeniach rodzinnych przemawia fakt, że przepisy rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” traktują opiekuna faktycznego na równi z rodzicem lub opiekunem prawnym.

Czy w każdym przypadku podczas wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” należy poinformować o tym fakcie Policję lub prokuraturę?

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Następnie formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury przekazywany jest do prze-

wodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który to po jego otrzymaniu niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Rozporządzenie, o którym mowa powyżej wskazuje w § 10 ust. 1 i 2, że wszystkie działania są dokumentowane i w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dokumenty, o których mowa są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Należy jednak pamiętać, że przekazanie dokumentacji może nastąpić w dwóch sytuacjach tj. w chwili wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” kiedy to przedstawiciel służb podejrzewa popełnienie przestępstwa lub dopiero po przekazaniu formularza „Niebieska Karta – A” przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego i zasięgnięciu opinii w tym zakresie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

Przekazanie dokumentacji organom ścigania jest uzależnione od indywidualnej sytuacji.

Ponadto należy wskazać, że w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi różni przedstawiciele, w tym między innymi Policji, prokuratury którzy to w sposób profesjonalny mogą ocenić, czy dana sprawa ma znamiona przestępstwa, czy też nie i czy dokumentację należy przekazać do organów ścigania.

Czy w przypadku jeżeli zdarzenie przemocowe miało miejsce w trakcie trwania procedury „Niebieskie Karty” i osoba o nim poinformowała podczas posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej to należy od nowa wszczęć procedurę i wypełnić formularz „Niebieska Karta – A”?

W pkt X formularza „Niebieska Karta – C” będącego załącznikiem do ww. rozporządzenia wskazano, że należy opisać zdarzenie przemocy w rodzinie w trakcie trwania procedury.

Jeżeli zdarzenie przemocowe miało miejsce w trakcie trwania procedury i osoba o nim poinformowała podczas posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej to należy je niezwłocznie udokumentować w formularzu „Niebieska Karta – C”. W takiej sytuacji w formularzu „Niebieska Karta – C” powinny znaleźć się wszystkie informacje dotyczące nowego zdarzenia dotyczące np. uczestników, świadków zdarzenia, daty, miejsca, form stosowanej przemocy, zachowania osób, działań podjętych w stosunku do osób doświadczających przemocy w rodzinie jak również stosujących przemocy w rodzinie itd. W takim przypadku nie wszczyna się ponownie procedury „Niebieskie Karty” tylko kontynuuje się już tą rozpoczętą.

Czy jest jakiś czasookres wskazany w przepisach prawa na zakończenie procedury „Niebieskie Karty”?

Odnosząc się do kwestii zakończenia procedury „Niebieskie Karty” Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wyjaśnia, że zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 1–2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209, poz. 1245) wskazuje wprost, że zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy
albo
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Decyzję o zamknięciu procedury „Niebieskie Karty” podejmuje przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po zasięgnięciu opinii zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej.

Jeżeli członkowie zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej jako eksperci z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie uznają zasadność zamknięcia procedury „Niebieskie Karty” to należy to zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa udokumentować w formie protokołu.

Niemniej jednak należy pamiętać, że procedura „Niebieskie Karty” nie ma określonego czasookresu jej realizacji. Należy podejmować takie działania w stosunku do osoby/rodziny aby przyczyniły się one do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie. Jeżeli przesłanki wymienione w rozporządzeniu w opinii zespołu/grupy nie zostały spełnione nie ma w takim przypadku możliwości zakończenia procedury „Niebieskie Karty” chociażby ona była prowadzona przez okres np. 2 czy 5 lat.

Przedstawiciele wchodzący w skład zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej są zobowiązani do podejmowania efektywnych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które doprowadzą do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie, a tym samym indywidualny plan pomocy zostanie zrealizowany.

Czy o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” należy informować wyłącznie podmioty uczestniczące w procedurze, czy też należy powiadamiać osobę doznającą przemocy w rodzinie i osobę stosującą przemoc w rodzinie?

§ 18 ust. 3 rozporządzenia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209,

poz. 1245) wprost wskazuje, że w sytuacji zakończenia procedury powiadamia się jedynie podmioty uczestniczące w procedurze.

W związku z powyższym nie ma podstaw prawnych do informowania osób co których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie lub osób co których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie o zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.

Powiadomienie do podmiotów powinno zostać przekazane w formie pisemnej.

Czy należy zakończyć procedurę „Niebieskie Karty” w przypadku gdy stwierdzono konflikt lub nastąpił zgon osoby stosującej przemoc lub osoba stosująca przemoc opuszcza miejsce zamieszkania i wyjeżdża za granicę lub gdy odbywa karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym?

§ 18 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (DzU Nr 209 poz. 1245) wskazuje, że zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

O ile w sytuacji stwierdzenia konfliktu rodzinnego, zgonu osoby stosującej przemoc w rodzinie można dokonać zamknięcia procedury „Niebieskie Karty” w związku rozstrzygnięciem o braku zasadności podejmowania działań.

Natomiast opisane przypadki dotyczące odbywania kary pozbawienia wolności, wyjazdu za granicę osoby stosującej przemoc w rodzinie nie wskazują już jednoznacznie, że procedura powinna zostać zakończona ponieważ można nadal ją kontynuować uwzględniając dobro osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez świadczenie jej dalszej pomocy do czasu pełnego zrealizowania indywidualnego planu pomocy.

Ostateczną decyzję w sprawie podejmuje przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po zasięgnięciu opinii członków zespołu/grupy.

Czy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” należy monitorować sytuację rodziny?

Zgodnie z art. 9b. ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) do zadań grup roboczych

należy, w szczególności monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy.

W związku z powyższym, należy uznać, iż rodziny w których została zakończona procedura „Niebieskie Karty” są rodzinami zagrożonymi wystąpieniem przemocy w rodzinie i przede wszystkim wobec tych rodzin należy prowadzić monitoring.

Ponadto jeżeli w regulaminie pracy zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej został określony czas prowadzenia monitoringu po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” powinien on być realizowany ze względu na bezpieczeństwo osób i rodzin, w których dochodziło do aktów przemocy w rodzinie.

**Wybrane interpretacje przepisów prawa
w zakresie realizacji usług przez specjalistyczne
ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz
prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie
rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej
z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu
podstawowych usług świadczonych
przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar
przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych
w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków
prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania
korekcyjno-edukacyjne**

(DzU Nr 50, poz. 259)

Czy Wojewoda ma prawo wydać zalecenie pokontrolne dotyczące wskazania terminu udzielania pomocy psychologicznej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie przyjętym do specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie?

Zgodnie z § 1. 1 pkt 1 ppkt c rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie obejmuje w zakresie interwencyjnym udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia ofiary przemocy w rodzinie.

Przepisy prawa nie określiły jednoznacznie terminu udzielenia pomocy psychologicznej ale wskazały na obowiązek udzielenia jej natychmiastowo.

Zdaniem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda ma prawo wydać po przeprowadzonej kontroli oraz zapoznaniu się z dokumentacją zalecenie pokontrolne dotyczące określenia terminu niezbędnego do udzielenia natychmiastowej pomocy psychologicznej.

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie są placówkami, w których istnieje konieczność udzielania profesjonalnej pomocy bez zbędnej zwłoki gdyż klientami tych placówek są osoby doświadczające przemocy w rodzinie niejednokrotnie silnie strauumatyzowane i wymagające pomocy już w pierwszych chwilach zgłoszenia się do ośrodka.

Ważnym aspektem pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie jest fakt, że dalsze postępowanie tych osób i chęć uwolnienia się z przemocy w rodzinie jest uwarunkowane szybkością i kompleksowością udzielonej na czas pomocy.

Dlatego też, istnieje bezsporna zasadność udzielania natychmiastowej pomocy we wskazanym przez Wojewodę terminie.

Czy w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie powinny być pełnione nocne dyżury specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

W 1 ust 1. pkt 3 ppkt a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, 259) zawarto przepisy, które wprost określiły jaki standard usług ma spełniać specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Określono, iż w zakresie potrzeb bytowych specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie zapewnia całodobowy okresowy pobyt dla nie więcej niż 30 osób, z zastrzeżeniem, że liczba ta może ulec zwiększeniu, zależnie od możliwości lokalowych specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz po uzyskaniu zgody organu prowadzącego.

Ponadto, zgodnie z ww. rozporządzeniem w zakresie interwencyjnym w ośrodku udziela się natychmiastowej pomocy psychologicznej, prawnej oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia ofiary przemocy w rodzinie.

W związku z powyższymi przesłankami wynikającymi z rozporządzenia, o którym mowa w piśmie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar prze-

mocy w rodzinie powinny być pełnione dyżury specjalistów, którzy w godzinach nocnych zobowiązani są do świadczenia profesjonalnej pomocy.

Czy w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ma być na stałe zatrudniony pracownik ochrony zdrowia?

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) wskazuje na konieczność realizacji standardu w formie udzielania poradnictwa, w tym między innymi poradnictwa medycznego oraz zapewnienia dostępu do pomocy medycznej.

Optymalnym rozwiązaniem byłoby aby w każdym specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie byli zatrudnieni wszyscy specjaliści wymienieni w katalogu § 2 ww. rozporządzenia. Niemniej jednak z dokonywanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej analiz wynika, że część specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie działających na terenie kraju ma zatrudnionych specjalistów wykonujących zadania z zakresu ochrony zdrowia, natomiast jest też kilka placówek, które mają zawiązaną współpracę na podstawie podpisanego porozumienia z placówkami ochrony zdrowia znajdującymi się w pobliżu funkcjonowania specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Zatem, reasumując najważniejszym celem jest skuteczne udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz wypełnianie standardu dotyczącego udzielania pomocy w formie poradnictwa medycznego oraz zapewnienia dostępu do pomocy medycznej. Natomiast sposób realizacji ww. standardów leży w gestii specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz powinno zostać uregulowane w regulaminie placówek.

Czy w specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ma w pełni zapewnić wyżywienie, odzież i obuwie oraz środki higieny osobistej i środki czystości osobom tam przebywającym?

Zgodnie z § 1 pkt 3 lit g i h rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w ro-

dzinie kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) zostały określone standardy podstawowych usług jakie powinny spełniać specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym również w zakresie potrzeb bytowych obejmujące między innymi zapewnienie wyżywienia, odzieży i obuwia oraz środków higieny osobistej i środków czystości.

Należy uwzględnić fakt, iż zgodnie z brzmieniem w/w. rozporządzenia wyżywienie, odzież i obuwie oraz środki higieny osobistej i środki czystości w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nie są usługą obligatoryjną i przysługują jedynie tym osobom, których dochód nie przekracza aktualnie obowiązującego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej.

Warto podkreślić, że dokonując diagnozy sytuacji osób doznających przemocy w rodzinie należy mieć przede wszystkim na uwadze ich dobro i w przypadku czasowego lub stałego braku środków finansowych klienta, to placówka jest zobowiązana do zapewnienia pełnego zakresu usług.

Czy specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie może funkcjonować w strukturze ośrodka interwencji kryzysowej?

W sprawie prowadzenia specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie w strukturach ośrodka interwencji kryzysowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uprzejmie informuje, że ośrodek interwencji kryzysowej funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 r. poz.163 z późn. zm.), jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej natomiast specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie jest jednostką funkcjonującą odrębnie na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Ponadto, należy podkreślić fakt, że zgodnie z art. 19 pkt 12 ww. ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej, natomiast prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie jest zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat.

W związku z powyższym, każda z tych placówek jest zobowiązana do funkcjonowania w ramach odrębnych struktur samorządowych jednostek organizacyjnych.

Należy zwrócić uwagę, iż specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie są finansowane z budżetu państwa.

Ponadto, placówki te mają obowiązek realizować standardy i zadania zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259), co świadczy iż są zobowiązane do realizacji specyficznego rodzaju zadań tj. świadczenia specjalistycznej i wyspecjalizowanej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Zatem, nie kwestionując troski o kondycje finansową samorządu terytorialnego, należy uznać, że połączenie tych dwóch placówek w jedną strukturę organizacyjną mogłoby stwarzać trudności zarówno w rozliczaniu finansowym realizowanych zadań, jak również w ocenie merytorycznej, tym bardziej, że ośrodek interwencji kryzysowej powinien świadczyć usługi nie tylko dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Reasumując, specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie powinien stanowić odrębną jednostkę organizacyjną od ośrodka interwencji kryzysowej.

Czy osoba, która ukończyła Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie I i II stopnia może być zatrudniona na stanowisku terapeuty w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie?

§ 2 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) określa jakie kwalifikacje powinna posiadać osoba na stanowisku terapeuty zatrudniona w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Osoby pracujące w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na stanowisku terapeuty są zobowiązane do spełnienia następujących kwalifikacji tj. udokumentowania przygotowania do prowadzenia terapii z ofiarami przemocy w rodzinie.

Zatem, na stanowisku terapeuty może być zatrudniona jedynie osoba, która przedstawi dokumentację jednoznacznie stwierdzającą posiadanie kwalifikacji do prowadzenia terapii z ofiarami przemocy w rodzinie.

Po konsultacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uzyskano informację, że Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie I i II stopnia nie jest tożsame z uzyskaniem kwalifikacji terapeuty.

Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest formą szkolenia nie dającą uprawnień terapeutycznych.

Czy osoba, która ukończyła kurs specjalistyczny Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach I i II stopnia w psychoterapii grupowej dla osób z doświadczeniem różnorodnych traum może być zatrudniona na stanowisku terapeuty w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie?

Ukończenie kursu specjalistycznego Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach I i II stopnia w psychoterapii grupowej dla osób z doświadczeniem różnorodnych traum, spełnia wymogi zawarte w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) na stanowisko terapeuty i daje uprawnienia do pracy na tym stanowisku.

Czy osoba, która nie spełnia wymogów zawartych w rozporządzeniu w zakresie wykształcenia może po ukończeniu studiów podyplomowych być zatrudniona w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na stanowisku pedagoga?

Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259) określa jakie kwalifikacje powinna posiadać osoba na stanowisku pedagoga zatrudniona w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Osoby pracujące w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na stanowisku pedagoga są zobowiązane do spełnienia następujących kwalifikacji:

– ukończenia studiów II stopnia na kierunku pedagogika o specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika resocjalizacyjna lub studia wyższe na kierunku pedagogika specjalna i udokumentowany co najmniej roczny staż pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ww. rozporządzeniu wskazano wprost kierunki i specjalności studiów pedagogicznych, uprawniające do pracy w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Rozporządzenie, o którym mowa powyżej nie uwzględnia wymogu studiów podyplomowych dlatego też, podjęcie nauki na studiach podyplomowych nie uprawnia do pracy na stanowisku pedagoga w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Czy pracownik socjalny zatrudniony w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie jest uprawniony do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”?

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, nie funkcjonują na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 poz.163 z późn. zm.) jako jednostki organizacyjne pomocy społecznej, a zostały one utworzone odrębnie na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Art. 6 pkt 5 ww. ustawy o pomocy społecznej wskazuje, że jednostką organizacyjną pomocy społecznej jest regionalny ośrodek polityki społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, dom pomocy społecznej, placówkę specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej.

Wszystkie te placówki wymienione powyżej są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.

Natomiast zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, które funkcjonują w oparciu o określone standardy.

Standardy zostały wskazane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług

świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259).

W związku z faktem, iż specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nie są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej pracownicy socjalni tam zatrudnieni nie są uprawnieni do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” i wypełniania formularza „Niebieska Karta – A”.

Przepisy art. 9d ust 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazują wprost, że procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie mogą brać udział w realizacji procedury „Niebieskie Karty” ale dopiero na etapie powołania zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej jako przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Czy pracownik socjalny zatrudniony w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie jest uprawniony do przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pracownik socjalny zatrudniony w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nie jest uprawniony do przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych ponieważ specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej.

Art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) jednoznacznie wskazuje typy placówek, które zaliczają się do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie nie został uwzględniony, gdyż nie jest on jednostką organizacyjną pomocy społecznej w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej. Funkcjonowanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie uregulowane zostało w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390).

Które z osób prowadzących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie mają prawo do uzupełnienia kwalifikacji do 31 grudnia 2015 r. zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259)?

W zakresie uzupełnienia kwalifikacji zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia osoby zatrudnione w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, które w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie spełniają wymogów dotyczących kwalifikacji, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1–4 oraz § 8, mogą nadal być zatrudnione na dotychczasowym stanowisku oraz prowadzić oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2015 r.

W związku z powyższym jeżeli osoba jest zatrudniona na stałe w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej lub specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i prowadziła programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w trakcie zatrudnienia, to do dnia 31 grudnia 2015 r. może nadal te programy prowadzić – jednocześnie jest to termin końcowy na uzupełnienie kwalifikacji.

Natomiast, jeżeli osoba prowadząca programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie nie jest zatrudniona w w/w. jednostkach na stałe, a jedynie realizuje zadanie w ramach umowy zlecenia, to w takim przypadku wobec tej osoby nie ma zastosowania § 10 ww. rozporządzenia i nie powinna ona realizować programów gdyż nie posiada wymaganych kwalifikacji.

Czy osoba, która ukończyła studia II stopnia na kierunku politologia i nauki społeczne specjalność społeczno-ustrojowa i spełnia pozostałe wymogi dotyczące kwalifikacji jest uprawniona do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie?

W § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez spe-

specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, 259) zawarto przepisy, które określają kwalifikacje osób, które mogą prowadzić oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Specjaliści prowadzący programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zobowiązani są do posiadania następujących kwalifikacji:

- ukończenia studiów II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadania zaświadczenia o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin
- zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ukończenie studiów II stopnia na kierunku politologia i nauki społeczne specjalność społeczno-ustrojowa wraz ze specjalnością nie jest zgodne z wymogami ww. rozporządzenia.

W związku z powyższym, osoba posiadająca ww. wykształcenie nie jest uprawniona do prowadzenia programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Czy osoba, która ukończyła program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie może w nim wziąć udział ponownie?

Instytucje i organizacje realizujące programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, powinny tworzyć system monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie, w trakcie trwania programu i po jego zakończeniu.

Zatem, jeżeli po dokonaniu monitoringu efektywności prowadzonego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wystąpiły uzasadnione prze-

słanki do zakwalifikowania osoby stosującej przemoc w rodzinie do powtórnego uczestnictwa w programie to nie ma przeciwwskazań prawnych do podjęcia z ww. osobą dłuższej niż zakładano współpracy i zakwalifikowania jej do nowej edycji lub rozpoczęcia pracy indywidualnej w ramach programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o których mowa w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020.

Celem programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jest zniwelowanie negatywnych zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia. Priorytetem podejmowanych działań jest powstrzymanie sprawców od stosowania aktów przemocy a w konsekwencji zakończenie przemocy w rodzinie.

Czy programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie można prowadzić łącznie w jednej grupie w odniesieniu do wszystkich osób wymienionych § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259)?

Odnosząc się do pytania w zakresie osób kierowanych do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie uprzejmie informuję, że kwestie te reguluje bezpośrednio rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (DzU Nr 50, poz. 259), które wskazuje w § 5, że oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- 1) osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary,

zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;

-
- 2) osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
 - 3) osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. § 6 rozporządzenia wskazuje, że osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Zatem, nie ma przeciwwskazań aby programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych były realizowane w jednej grupie w stosunku do wszystkich osób wymienionych w ww. rozporządzeniu.

Wybrane interpretacje przepisów prawa w zakresie nadzoru i kontroli na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

(DzU z 2011 r. Nr 126, poz. 718)

Kto jest upoważniony do podpisywania dokumentacji podczas kontroli zespołu interdyscyplinarnego, a kto podczas kontroli jednostki organizacyjnej pomocy społecznej?

Zgodnie z art. 7 pkt 1 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) do zadań wojewody należy w szczególności nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa.

Natomiast, rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (DzU z 2011 r. Nr 126, poz. 718) szczegółowo określa:

- organizację i tryb przeprowadzania nadzoru i kontroli realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- kwalifikacje inspektorów upoważnionych do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych;
- wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych;
- kwalifikacje Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zgodnie z § 2 pkt 2 ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o jednostce podlegającej kontroli – należy przez to rozumieć:

- jednostkę organizacyjną pomocy społecznej realizującą zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- urząd gminy, starostwo powiatowe i urząd marszałkowski, w zakresie zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podmiot niepubliczny wykonujący zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej.

Przepis § 6 ust. 1 wskazuje, że zakres kontroli kompleksowej obejmuje wszystkie sfery organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli wiążące się z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zatem, w przypadku kontroli zespołu interdyscyplinarnego jednostką podlegającą kontroli będzie urząd gminy i to Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta będzie upoważniony do podpisywania dokumentacji.

Natomiast, w przypadku prowadzenia kontroli w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kontroli będzie podlegał np. Ośrodek Pomocy Społecznej, a dokumentację będzie podpisywał Dyrektor/Kierownik tej placówki.

Czy pod legitymacją uprawniającą do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych konieczny jest podpis Wojewody?

§ 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (DzU Nr 126, poz. 718), określił wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

We wzorze legitymacji nie została uwzględniona konieczność podpisywania jej przez wystawcę tj. wojewodę, z upoważnienia którego będzie sprawowany nadzór i kontrola.

Podpis wojewody powinien natomiast znaleźć się na upoważnieniu do kontroli.

- ***Czy członkowie zespołu interdyscyplinarnego są funkcjonariuszami publicznymi?***
- ***Czy zespół interdyscyplinarny czy jest organem władzy publicznej?***

W powyższej sprawie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zasięgnęło opinii Ministerstwa Sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 115 § 13 Kodeksu karnego funkcjonariuszem publicznym jest:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) poseł, senator, radny,
- 2a) poseł do Parlamentu Europejskiego,
- 3) sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orze-

kająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy,

- 4) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych,
- 5) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe,
- 6) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej,
- 7) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej,
- 8) osoba pełniąca czynną służbę wojskową,
- 9) pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

W związku z powyższym należy uznać, że jedynie niektórzy członkowie zespołu interdyscyplinarnego są funkcjonariuszami publicznymi np. funkcjonariusz Policji.

Natomiast funkcjonariuszem publicznym nie będzie np. przedstawiciel organizacji pozarządowej.

Ponadto, należy wskazać że zespół interdyscyplinarny nie jest organem władzy publicznej ale należy go raczej zaliczyć do kategorii instytucji samorządowej. Faktem jest, że obecny Kodeks karny nie zawiera definicji instytucji państwowej bądź samorządowej, tym niemniej wydaje się, że należy zaliczyć do kategorii instytucji także podmioty prawne i jednostki organizacyjne powołane przez organy państwowe lub samorządowe dla celów użyteczności publicznej.

Przypomnieć należy, że zespół interdyscyplinarny powoływany jest zgodnie z art. 9a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU z 2015 r. poz. 1390) przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, a obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

Zakwalifikowanie zatem zespołu interdyscyplinarnego do instytucji samorządowej jest istotne z punktu widzenia brzmienia art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który stanowi, że osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

Przepis ten jest w tym zakresie zbieżny z art. 304 § 2 kpk, zgodnie z którym instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Dz.U.2015.1390

USTAWA

z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(tekst jednolity)

Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi się, co następuje:

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Art. 2. Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) członku rodziny – należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą;
- 2) przemocy w rodzinie - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Art. 3. 1. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;

-
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 - 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
 - 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

2. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie, uwzględniając przydatność zaświadczenia dla ochrony prawnej osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Art. 4. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

Art. 5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) kwalifikacje osób zatrudnionych w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 3) szczegółowe kierunki prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 4) kwalifikacje osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne – uwzględniając konieczność dostosowania zakresu pomocy do sytuacji oraz potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także efektywność usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie i skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Art. 6. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (DzU z 2015 r. poz. 1286), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

-
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
 - 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

4. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

5. Środki na realizację i obsługę zadań, o których mowa w ust. 4, zapewnia budżet państwa.

6. Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Art. 6a. Osoby kierujące specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie muszą spełniać wymogi dotyczące kwalifikacji określone w art. 122 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

-
- Art. 7.** 1. Do zadań wojewody należy w szczególności:
- 1) opracowywanie materiałów instruktażowych, zaleceń, procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących te zadania;
 - 2) monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
 - 3) powoływanie i odwoływanie Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
 - 4) monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
 - 5) nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez samorząd gminny, powiatowy i województwa;
 - 6) kontrola realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wykonywanych przez podmioty niepubliczne na podstawie umów z organami administracji rządowej i samorządowej.

2. Do nadzoru i kontroli, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 6, stosuje się odpowiednio przepisy art. 126–133 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację i tryb przeprowadzania nadzoru i kontroli, kwalifikacje inspektorów upoważnionych do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych, a także wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych,
 - 2) kwalifikacje Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- uwzględniając konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu wykonywania zadań.

Art. 8. Do zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego należy w szczególności:

- 1) zlecanie i finansowanie badań, ekspertyz i analiz dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie działań promujących podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;
- 3) powoływanie i odwoływanie Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w randze sekretarza lub podsekretarza stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 4) monitorowanie realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy pomocy koordynatora, o którym mowa w pkt 3;
- 5) opracowanie oraz wydawanie co najmniej raz na dwa lata wytycznych do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

-
- 6) opracowywanie i finansowanie programów osłonowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - 7) finansowe wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez:
 - a) jednostki samorządu terytorialnego,
 - b) organizacje pozarządowe działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - c) jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 8a. Do zadań Prokuratora Generalnego należy opracowywanie i wydawanie co najmniej raz na dwa lata wytycznych dotyczących zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 9. 1. Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

2. Organy administracji rządowej lub samorządowej mogą zlecać realizację zadań określonych w ustawie w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.).

Art. 9a. 1. Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

2. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

3. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) organizacji pozarządowych.

4. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi.

5. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić także prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż określone w ust. 3, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego jest wybierany na pierwszym posiedzeniu zespołu spośród jego członków.

7. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

8. Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem, burmistrzem albo prezydentem miasta a podmiotami, o których mowa w ust. 3 lub 5.

9. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodki pomocy społecznej.

10. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

11. W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia.

12. W skład grup roboczych mogą wchodzić także kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

13. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

14. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

15. Rada gminy określi, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania.

Art. 9b. 1. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

2. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Do zadań grup roboczych należy, w szczególności:
- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
 - 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
 - 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Art. 9c. 1. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 2 i 3, mogą przetwarzać dane osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc w rodzinie, dotyczące: stanu zdrowia, nałogów, skazań, orzeczeń o ukaraniu, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, bez zgody i wiedzy osób, których dane te dotyczą.

2. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 2 i 3. Obowiązek ten rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w zespole interdyscyplinarnym oraz w grupach roboczych.

3. Przed przystąpieniem do wykonywania czynności, o których mowa w art. 9b ust. 2 i 3, członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych składają organowi, o którym mowa w art. 9a ust. 2, oświadczenie o następującej treści: „Oświadczam, że zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałem przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz, że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieuprawnionym.”.

Art. 9d. 1. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

2. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

3. Przedstawiciele podmiotów, o których mowa w ust. 2, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

4. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty”, mając na uwadze skuteczność działań wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i dobro tych osób.

Art. 10. 1. W celu tworzenia warunków skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie Rada Ministrów przyjmie Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, określający szczegółowe działania w zakresie:

- 1) zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 2) oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 3) podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy;
- 4) upowszechniania informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na szczeblu centralnym realizuje koordynator, o którym mowa w art. 8 pkt 3.

3. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na szczeblu wojewódzkim realizuje koordynator, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3.

Art. 10a. 1. Tworzy się Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwany dalej „Zespołem”, jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Kadencja Zespołu trwa 3 lata.

3. Do zadań Zespołu należy w szczególności:

- 1) inicjowanie i wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 2) monitorowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących stosowania ustawy oraz inicjowanie zmian przepisów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 5) wyrażanie opinii w sprawach zadań publicznych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w sprawach zlecania tych zadań do realizacji przez podmioty wymienione w art. 9 ust. 1;
- 6) opracowanie standardów pomocy ofiarom przemocy w rodzinie i pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;

- 7) tworzenie, we współpracy z podmiotami wymienionymi w art. 9 ust. 1, mechanizmów informowania o standardach udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie i pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 8) upowszechnianie wyników monitoringu działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 10b. 1. W skład Zespołu minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego powołuje:

- 1) Krajowego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 2) siedmiu przedstawicieli organów administracji rządowej i jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych powołanych spośród osób zgłoszonych przez te organy i osób kierujących tymi jednostkami;
- 3) pięciu przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego powołanych spośród osób zgłoszonych przez stronę samorządową w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 4) dziesięciu przedstawicieli organizacji pozarządowych, związków i porozumień organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych powołanych spośród osób zgłoszonych przez te podmioty.

2. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego odwołuje członka Zespołu przed upływem kadencji:

- 1) na jego wniosek;
- 2) na wniosek podmiotu, którego jest on przedstawicielem;
- 3) w przypadku skazania prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Art. 10c. 1. Przewodniczącym Zespołu jest Krajowy Koordynator Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2. Posiedzenia Zespołu zwoływane są przez Przewodniczącego Zespołu lub na wniosek co najmniej jednej czwartej liczby członków Zespołu, nie rzadziej jednak niż raz na pół roku.

3. Członkowie Zespołu korzystają ze zwolnień w pracy w celu uczestniczenia w posiedzeniach Zespołu i przysługuje im zwrot kosztów podróży ze środków budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 10d. Organy administracji rządowej oraz podległe im państwowe jednostki organizacyjne, na wniosek przewodniczącego Zespołu, udzielają Zespołowi wszechstronnej pomocy przy wykonywaniu jego zadań, a w szczególności przedstawiają niezbędne informacje lub dokumenty.

Art. 10e. Obsługę administracyjno-biurową Zespołu zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 10f. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb powoływania członków Zespołu oraz organizację i tryb działania Zespołu, a także zasady uczestnictwa w jego pracach, uwzględniając konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu wykonywania przez Zespół zadań.

Art. 11. Rada Ministrów składa corocznie Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej, w terminie do dnia 30 września, sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Art. 11a. 1. Jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta przemocą może żądać, aby sąd zobowiązał go do opuszczenia mieszkania.

2. Sąd rozpoznaje sprawę w trybie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (DzU z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.) o postępowaniu nieprocesowym. Postanowienie zapada po przeprowadzeniu rozprawy, która powinna odbyć się w terminie jednego miesiąca od dnia wpływu wniosku. Staje się ono wykonalne z chwilą ogłoszenia i może być zmienione lub uchylone w razie zmiany okoliczności.

3. Do wykonania obowiązku orzeczonego na podstawie ust. 1 stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji obowiązku opróżnienia lokalu służącego zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika.

Art. 12. 1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Art. 12a. 1. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2. Tryb umieszczania dzieci w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej regulują przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (DzU z 2015 r. poz. 332, 1045 i 1199).

3. Decyzję, o której mowa w ust. 1, pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką. Przepisy art. 598¹⁰, art. 598¹¹ § 3 i art. 598¹² § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio.

4. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin, o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

5. Do umieszczenia dziecka u osoby najbliższej niezamieszkującej wspólnie stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, procedurę postępowania Policji przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1 i 3, oraz sposób dokumentowania przeprowadzonych przez Policję czynności, uwzględniając konieczność udzielenia dzieciom skutecznej pomocy.

Art. 12b. 1. Rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym przysługuje zażalenie do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka, o którym mowa w art. 12a. W zażaleniu można domagać się zbadania zasadności i legalności odebrania dziecka oraz prawidłowości jego dokonania.

2. Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka. W takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego.

3. Sąd rozpatruje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin. W razie uznania bezzasadności lub nielegalności odebrania dziecka sąd zarządza natychmiastowe przekazanie dziecka rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym, od których dziecko zostało odebrane.

4. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości odebrania dziecka sąd zawiadamia o tym przełożonych osób, które dokonały odebrania.

Art. 12c. O prawie do złożenia zażalenia, wraz ze wskazaniem sądu opiekuńczego właściwego miejscowo do jego rozpatrzenia, pracownik socjalny lub funkcjonariusz Policji poucza rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka. Pouczenie to należy wręczyć na piśmie.

Art. 12d. 1. W przypadku gdy wniosek kuratora zawodowego o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności lub odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia dotyczy skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec członka rodziny, który w okresie próby rażąco naruszył porządek prawny, ponownie używając przemocy lub

groźby bezprawnej wobec członka rodziny, sąd właściwy do rozpoznania wniosku zarządza zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie skazanego na posiedzenie w przedmiocie rozpoznania wniosku.

2. Zatrzymanemu, na jego żądanie, należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem, a także bezpośrednią z nim rozmowę.

3. Wydane przez sąd postanowienie o zarządzeniu wykonania kary albo o odwołaniu warunkowego przedterminowego zwolnienia podlega wykonaniu z chwilą jego wydania; sąd, który wydał postanowienie, albo sąd właściwy do rozpoznania zażalenia może wstrzymać wykonanie postanowienia.

Art. 13. (uchylony)

Art. 14. (uchylony)

Art. 15. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (DzU Nr 88, poz. 553 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 16. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (DzU Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 6 ust. 4 i 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.

Dz.U.2011.209.1245

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia 13 września 2011 r.

**w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy
„Niebieska Karta”**

(DzU z dnia 3 października 2011 r.)

Na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) procedurę „Niebieskie Karty”, zwaną dalej „procedurą”;
- 2) wzory formularzy „Niebieska Karta” wypełniane przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę.

§ 2. 1. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

2. Wzór formularza „Niebieska Karta – A” stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. W przypadku braku możliwości wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” z uwagi na nieobecność osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, stan jej zdrowia lub ze względu na zagrożenie jej życia lub zdrowia, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” następuje niezwłocznie po nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z tą osobą lub po ustaniu przyczyny uniemożliwiającej jego wypełnienie.

4. W przypadku gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest niewykonalne, wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” **następuje bez udziału tej osoby.**

§ 3. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842 oraz z 2011 r. Nr 149, poz. 887.

§ 4. Rozmowę z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.

§ 5. 1. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, zwane dalej „działaniami”, przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

2. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej „osobą najbliższą”.

3. Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa.

§ 6. 1. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta – B”.

2. Wzór formularza „Niebieska Karta – B” stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest dziecko, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.

4. Formularz „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602 oraz z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964 i Nr 191, poz. 1135.

§ 7. 1. Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.

2. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.

§ 8. 1. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

2. Na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „Niebieska Karta – C”.

3. Wzór formularza „Niebieska Karta – C” stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia.

4. Na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej nie zaprasza się dziecka.

5. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

6. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz „Niebieska Karta – D” w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

7. Wzór formularza „Niebieska Karta – D” stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 9. 1. Jeżeli w trakcie działań dokonywanych przez przedstawiciela podmiotu, o którym mowa w art. 9d ust. 2 ustawy, zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

2. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie w trakcie działań dokonywanych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – C” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia.

§ 10. 1. Wszystkie działania są dokumentowane.

2. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dokumenty, o których mowa w ust. 1, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

§ 11. W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

-
- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b) formach pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
 - 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

§ 12. W ramach procedury przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych podejmuje działania, o których mowa w § 11 pkt 1–3 i 5.

§ 13. W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- 1) udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;

- 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

§ 14. 1. W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

2. Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „Niebieska Karta – A” wypełnia przedstawiciel podmiotu leczniczego, do którego osoba ta została przewieziona.

3. Przedstawicielem ochrony zdrowia uprawnionym do działań jest osoba wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny.

§ 15. W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

- 1) podejmuje działania, o których mowa w § 11 pkt 2 lit. a i c oraz pkt 3 i 5;
- 2) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci;
- 3) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

§ 16. 1. W ramach procedury członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej:

-
- 1) udzielają pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
 - 2) podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;
 - 3) zapraszają osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej;
 - 4) opracowują indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych;
 - 5) rozstrzygają o braku zasadności podejmowania działań.

2. Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, oraz podmioty, o których mowa w art. 9d ust. 2 ustawy, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny.

3. Indywidualny plan pomocy może ulegać zmianie w zależności od potrzeb i sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w szczególności w sytuacjach, o których mowa w § 9 ust. 2.

§ 17. 1. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.

2. Spotkania z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, nie mogą być organizowane w tym samym miejscu i czasie.

3. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w szczególności:

- 1) diagnozują sytuację rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą;
- 2) przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów;
- 3) motywują do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
- 4) przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
- 5) przekazują informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

4. Jeżeli osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywa alkoholu, członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy

robotniczej kierują tę osobę do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

§ 18. 1. Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

2. Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który powinien zawierać:

- 1) dane dotyczące osób, wobec których realizowana była procedura;
- 2) datę rozpoczęcia i zakończenia procedury;
- 3) opis podjętych działań w ramach procedury.

3. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

WZÓR

NIEBIESKA KARTA – A¹⁾

.....
(miejscowość, data)

.....
(pieczęć podmiotu, o którym mowa
w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.
o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
wypełniającego formularz „Niebieska Karta – A”)

I. DANE OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Imię i nazwisko:
2. Imiona rodziców:
3. Miejsce zamieszkania:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:
4. Aktualny adres pobytu:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:

II. INFORMACJA DOTYCZĄCA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zgłaszający:
osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:
.....
.....
.....
.....

¹⁾ Części I–XV, XVII i XIX–XXI wypełniają przedstawiciele wszystkich pomiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
Część XVI dodatkowo wypełnia przedstawiciel Policji.
Część XVIII dodatkowo wypełnia przedstawiciel ochrony zdrowia.

2. Zgłaszający:

inna osoba (np. rodzic, opiekun prawny, opiekun faktyczny, osoba najbliższa, świadek):

.....
.....
.....

1) imię i nazwisko:

2) miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: miejscowość: województwo:

ulica: numer domu: numer mieszkania:

numer telefonu:

III. DANE OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE

1. Imię i nazwisko:

2. Miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: miejscowość: województwo:

ulica: numer domu: numer mieszkania:

numer telefonu:

3. Stosunek pokrewieństwa z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

.....

IV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

Formy przemocy w rodzinie	Wobec dorosłych			Wobec dzieci		
	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
Stosowała przemoc fizyczną, w tym:						
popychanie						
uderzanie						
wykręcanie rąk						
duszenie						
kopanie						
spoliczkowanie						
inne (podać jakie)						
Uszkodzenia ciała, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zasinienia						
zadrapania						
krwawienia						
oparzenia						
inne (podać jakie)						

Stosowała przemoc psychiczną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
izolację						
wyzwiska						
ośmieszanie						
groźby						
kontrolowanie						
ograniczanie kontaktów						
krytykowanie						
poniżanie						
demoralizację						
ciągłe niepokojenie						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc seksualną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych						
Inny rodzaj zachowań, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
niszczenie/uszkodzenie mienia						
zabór/przywłaszczenie mienia						
groźba karalna/znieważenie						
zmuszanie do picia alkoholu						
zmuszanie do zażywania środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz niezleconych przez lekarza leków						
inne działające na szkodę najbliższych (podać jakie)						

* Na przykład: żony, męża, partnera, partnerki, matki, ojca, córki, syna.

V. OD JAK DAWNA TE ZACHOWANIA MAJĄ MIEJSCE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VI. ZACHOWANIE

Zachowanie się osoby	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie	Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie		
	TAK	NIE	TAK	NIE
trudność nawiązania kontaktu				
spokojny/-na				
płaczliwy/-wa				
zastraszony/-na				
unika rozmów				
agresywny/-na				
stawia opór Policji				

VII. OPIS MIEJSCA ZDARZENIA

(np. szkody, zniszczone sprzęty, nieporządek, rozbite szkło, uszkodzone drzwi, brud, ślady krwi, ślady spożywania alkoholu, wyczuwalna woń alkoholu, inne)

.....

VIII. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Świadek I

- Imię i nazwisko:
- Miejsce zamieszkania:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:

Świadek II

- Imię i nazwisko:
- Miejsce zamieszkania:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:

Świadek III

- Imię i nazwisko:
- Miejsce zamieszkania:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:

- IX. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA JUŻ KIEDYKOLWIEK KARANA ZA PRZESTĘPSTWO Z UŻYCIEM PRZEMOCY LUB GROŹBY JEJ UŻYCIA:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- X. CZY W STOSUNKU DO OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, SĄD ZASTOSOWAŁ DOZÓR KURATORA SĄDOWEGO:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- XI. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ALKOHOLU:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- XII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB LEKÓW:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- XIII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA LECZONA PSYCHIATRYCZNIE:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- XIV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, POSIADA BRONI:
TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐
- XV. CZY W ZWIĄZKU ZE STOSOWANIEM PRZEMOCY W RODZINIE BYŁY PODEJMOWANE NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:
- ☐ powiadamianie i interwencje Policji
 - ☐ powiadomienie prokuratury
 - ☐ zatrzymanie
 - ☐ dozr Policji
 - ☐ wydanie zakazu kontaktowania się z określonymi osobami
 - ☐ wydanie zakazu zbliżania się do określonych osób
 - ☐ wydanie postanowienia o obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym
 - ☐ tymczasowe aresztowanie
 - ☐ wszczęcie postępowania karnego lub innego postępowania sądowego (jakiego? np. rozwodowego, rodzinnego)
 - ☐ poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego
 - ☐ odebranie dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie
 - ☐ zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu (w stosunku do kogo?)
 - ☐ leczenie innych uzaleń (jakich, w stosunku do kogo?)

- ☐ zobowiązanie do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (nałożone przez kogo?)
- ☐ udzielono pomocy medycznej
- ☐ inne działania (jakie?)
-
-
-
-

XVI. DZIAŁANIA PODJĘTE PRZEZ POLICJĘ

Działania podjęte przez Policję	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie	Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie		
	TAK	NIE	TAK	NIE
pouczenie				
środki przymusu bezpośredniego (jakie?)				
badanie na zawartość alkoholu w organizmie	 (wynik)		 (wynik)	
izba wytrzeźwień				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych/do wytrzeźwienia				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych				
policyjna izba dziecka				

XVII. DANE DOTYCZĄCE RODZINY

Inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie:

Lp.	Imię i nazwisko	Stosunek pokrewieństwa	Wiek	Czym się zajmuje*
1				
2				
3				
4				

* Zawód, miejsce pracy, w przypadku dzieci – szkoła/klasa.

XVIII. INFORMACJE DOTYCZĄCE STANU ZDROWIA OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Stan psychiczny:

- ☐ pobudzony/-na ☐ ośpały/-ta/apatyczny/-na ☐ płaczący/-wa
☐ agresywny/-na ☐ lękliwy/-wa ☐ inny/-na (jaki/-ka?)

2. Porozumiewanie się:

- ☐ chętnie nawiązuje kontakt ☐ trudno nawiązuje kontakt
☐ mało mówny/-na ☐ jąka się
☐ krzyczy ☐ wypowiada się nielogicznie
☐ odmawia odpowiedzi na zadawane pytania
☐ porozumiewa się niewerbalnie (np. językiem migowym, gestami, piktogramami itp.)

Reakcja na osobę towarzyszącą (szczególnie ważne w przypadku dzieci):

3. Rodzaje uszkodzeń:

- ☐ skaleczenia ☐ ślady nakłucia ☐ ślady ugryzienia
☐ otarcia naskórka ☐ siniaki ☐ krwawienia
☐ ślady oparzenia ☐ zwichnięcia ☐ złamania kości

4. Stan higieny:

- Skóra: ☐ czysta ☐ brudna
☐ wysuszona ☐ odmrozona
☐ odparzona ☐ odleżyny
☐ pieluszkowe zapalenie skóry
Włosy: ☐ czyste ☐ brudne
☐ wszawica ☐ łysienie/włosy powyrywane
☐ ciemieniucha

5. Inne objawy podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie/zaniedbania:

- ☐ strój brudny/nieadekwatny do pory roku
☐ waga/wzrost nieadekwatne do wieku
☐ rozwój nieadekwatny do wieku ☐ wyniszczenie organizmu
☐ odwodnienie ☐ ponawianie zgłoszeń do lekarza
☐ niekorzystanie z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby
☐ niestosowanie się do wcześniejszych zaleceń lekarskich

6. obrażenia i objawy spójne z wersją przedstawioną przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

TAK ☐ NIE ☐

7. W przypadku dziecka obrażenia i objawy spójne również z wersją przedstawioną przez rodzica lub opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego:

TAK ☐ NIE ☐

8. Konieczność przeprowadzenia konsultacji specjalistycznej:
TAK ☐ NIE ☐
9. Podjęte leczenie:
☐ przyjęto na oddział szpitalny (jaki?)
☐ skierowano do szpitala (jakiego?)
☐ udzielono pomocy ambulatoryjnej ☐ odesłano do domu
☐ inne (jakie?)
10. Poinformowano o możliwości otrzymania zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z przemocą w rodzinie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 201, poz. 1334).
TAK ☐ NIE ☐
11. Wydano zaświadczenie lekarskie:
TAK ☐ NIE ☐
12. Wydano skierowanie na badanie lekarskie:
TAK ☐ NIE ☐
13. Wydano zwolnienie lekarskie od pracy:
TAK ☐ NIE ☐

XIX. PODJĘTE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

1. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:
☐ powiadomienie Policji ☐ udzielenie pomocy socjalnej
☐ udzielenie pomocy medycznej
(w przypadku przemocy seksualnej należy działać zgodnie z procedurą postępowania Policji i placówki medycznej)
☐ inne (jakie?)
2. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, poprzez zapewnienie jej miejsca w placówce całodobowej:
☐ specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
☐ ośrodka wsparcia
☐ ośrodka interwencji kryzysowej
☐ domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
☐ szpitalu
☐ innych (jakich?)
3. Działania zmierzające do udzielenia pomocy dzieciom
.....
.....
.....
.....

4. Przekazanie informacji organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego

.....
.....
.....

5. Inne (jakie?)

.....
.....
.....

XX. WNIOSKI PRZEDSTAWICIELA PODMIOTU WYPEŁNIAJĄCEGO FORMULARZ

.....
.....
.....
.....
.....

XXI. DODATKOWE INFORMACJE

.....
.....
.....
.....
.....

.....
(podpis przedstawiciela podmiotu wypełniającego formularz „Niebieska Karta – A”)

.....
(data wpływu formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego)

WZÓR

NIEBIESKA KARTA – B

POUCZENIE DLA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE

Co to jest przemoc w rodzinie?

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Kto może być ofiarą przemocy w rodzinie?

- współmałżonkowie
- partnerzy w związkach nieformalnych
- dzieci
- osoby starsze
- osoby niepełnosprawne

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie to:

Przemoc fizyczna:

- bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, parzenie, policzkowanie...

Przemoc psychiczna:

- wyśmiewanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi...

Przemoc seksualna:

- wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi...

Inny rodzaj zachowań:

- zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych...
- niszczenie rzeczy osobistych
- demolowanie mieszkania
- wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie
- pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb

-
- zmuszanie do picia alkoholu
 - zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków

PAMIĘTAJ!!!

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest ofiarą przemocy ze strony osoby najbliższej, nie wstydź się prosić o pomoc. Prawo stoi po Twojej stronie!

Jeżeli doznajesz takich zachowań, powiadom:

- Policję, dzwoniąc na numer 997 lub 112,
- prokuraturę.

Policjant ma obowiązek:

- **zapewnienia bezpieczeństwa** (art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji - policjanci, wykonując czynności, mają prawo zatrzymywania sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego);
- **przekazania informacji o interweniujących policjantach** (stopień, imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki, w której pełnią służbę);
- **przekazania, na wniosek sądu lub prokuratury, dokumentacji policyjnej** jako dowodów w postępowaniu;
- uczestniczenia, na wniosek sądu, jako świadkowie w sprawie karnej.

Prokurator w toku postępowania przygotowawczego ma prawo do:

- oddania podejrzanego pod dozór Policji z zakazem kontaktowania się z pokrzywdzonym;
- oddania podejrzanego pod dozór Policji zamiast zastosowania tymczasowego aresztowania, pod warunkiem że oskarżony w wyznaczonym terminie opuści lokal zajmowany wspólnie z pokrzywdzonym oraz określi miejsce swojego pobytu;
- nakazania podejrzanemu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym – jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 k.k.;

- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- pozbawienie człowieka wolności – art. 189 k.k.;
- grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 k.k.;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępny, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego); /UWAGA! Przestępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka!/;
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zespolecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 k.k.;
- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. 157 § 1 i 2 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) – art. 209 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej – art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- niszczenie, uszkadzanie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku – art. 288 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);

-
- porzucenie wbrew obowiązкови troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 k.k.;
 - uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 k.k.;
 - obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 k.k.;
 - rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 k.k.

Masz też prawo do złożenia na Policji lub w prokuraturze zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez osobę, która krzywdzi Ciebie i Twoją rodzinę.

PAMIĘTAJ!!!

Sprawca przemocy wobec bliskich, gdy czuje się bezkarny, prawdopodobnie nie zmieni się, będzie dalej stosował przemoc, bez względu na składane obietnice; następnym razem może być znacznie gorzej.

Jeżeli jednak zaufasz jego deklaracjom o zmianie zachowania wobec Ciebie/Twojej rodziny i zechcesz się wycofać, pamiętaj, że złożone przez Ciebie dotychczas zeznania nie będą mogły być wykorzystane przez prawne instytucje działające po to, aby Ci pomóc. Dlatego zanim podejmiesz taką decyzję, zastanów się i skonsultuj ją z psychologiem, terapeutą lub inną osobą pomagającą ofiarom przemocy w rodzinie, np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy rodzinie, ośrodku interwencji kryzysowej.

PAMIĘTAJ!!!

Zahamowanie przemocy w rodzinie jest możliwe – możesz z nią walczyć i uzyskać pomoc dla siebie i swoich bliskich.

Jak to możliwe?

Zrób dwa kroki:

1. Krok pierwszy - zanotuj przebieg zdarzenia (pamięć bywa zawodna):

Kto Cię skrzywdził? (imię i nazwisko)

Kim jest dla Ciebie sprawca przemocy w rodzinie? (Podać kto – mąż, żona, partner, partnerka, ojciec, matka, brat, siostra, syn, córka, inne)

.....

Kiedy to się stało? data godzina miejsce

Na czym polegała przemoc? (awantura, krzyk, łżenie, bicie, kopanie, rzucanie sprzętami, niszczenie sprzętów, bicie dzieci, groźby pobicia, groźby zabicia, wyrzucanie z domu, inne – podać jakie?)

.....
.....
.....

Kto widział, słyszał przebieg zdarzenia?

Kto interweniował? (imię i nazwisko policjanta, jego numer służbowy, jednostka)

.....
.....
.....

Czy po raz pierwszy Policja interweniuje w Twoim domu w takiej sprawie?

TAK ☐ NIE ☐

Jak często dochodzi do przemocy w Twoim domu? (raz w miesiącu, raz na tydzień, częściej)

.....
.....

Kiedy to się wydarzyło poprzednim razem?

Czy przemoc w rodzinie towarzyszy picie alkoholu?

TAK ☐ NIE ☐

Czy zawsze krzywdzi Cię ten sam sprawca?

TAK ☐ NIE ☐

Czy sprawca był już karany sądownie za czyn podobny?

TAK ☐ NIE ☐

Czy wobec sprawcy sąd zastosował dozór kuratora sądowego?

TAK ☐ NIE ☐

2. Krok drugi – do kogo możesz zwrócić się o pomoc?

Czy kiedykolwiek korzystałeś/korzystałaś z pomocy instytucji lub organizacji obowiązanych do udzielania pomocy?

TAK ☐ NIE ☐

Jeżeli: „TAK”, to z pomocy jakich instytucji lub organizacji?

.....
.....
.....

Jeżeli: „NIE”, to poniżej podajemy Ci nazwy instytucji i organizacji, z których pomocy możesz skorzystać i się do nich zwrócić:

- * **Ośrodki pomocy społecznej** – pomogą Ci w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.

-
- * **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – pomogą Ci w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
 - * **Ośrodki interwencji kryzysowej** – zapewnią schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
 - * **Ośrodki wsparcia** – zapewnią schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej.
 - * **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie** – zapewnią bezpłatne schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, oraz udzielą Ci specjalistycznej pomocy, w tym: pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, terapeutycznej i medycznej, oraz wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
 - * **Prokuratura, Policja** – możesz tam złożyć zawiadomienie o przestępstwie znęcania się popełnionym na Twoją szkodę lub na szkodę Twoich bliskich i poprosić o udzielenie podstawowej informacji prawnej.
 - * **Sąd rodzinny i opiekuńczy** – możesz tam złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wnioski dotyczący spraw opiekuńczych Twoich dzieci.
 - * **Ochrona zdrowia** – możesz tam uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach, poprosić o pomoc lekarską, spytać o adresy specjalistycznych poradni lekarskich.
 - * **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – jeżeli przemocy w Twoim domu towarzyszy picie alkoholu, możesz zwrócić się do nich z wnioskiem o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać inną pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.

Na Twoim terenie funkcjonują lokalne placówki udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie:

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon	Adres mailowy

Możesz zadzwonić również pod numery telefonów:

- * **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 801 12 00 02** (płatny pierwszy impuls, linia czynna od poniedziałku do soboty w godzinach 8⁰⁰ do 22⁰⁰, w niedziele i święta w godzinach 8⁰⁰ do 16⁰⁰), **tel. (22) 666 28 50 – dyżur prawny** (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰ do 21⁰⁰),
Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info.
- * **Policyjnego Telefonu Zaufania tel. 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach 9³⁰ do 15³⁰, godz. 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

WAŻNE

Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji rodzinnej zostanie przekazana przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, który podejmie dalsze działania.

Zawsze możesz wzywać Policję na interwencję, poinformować prokuraturę oraz zwrócić się o pomoc do podmiotu/organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Możesz również poprosić dzielnicowego, aby przyszedł do Twojego domu i udzielił stosownej pomocy i niezbędnych informacji.

WZÓR NIEBIESKA KARTA – C

.....
(miejscowość, data)

- I. DANE BEZ ZMIAN
 - 1) osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie ☐
 - 2) osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie ☐
- II. WERYFIKACJA DANYCH OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE
 1. Imię i nazwisko:
 2. Imiona rodziców:
 3. Miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: miejscowość: województwo:

ulica: numer domu: numer mieszkania:

numer telefonu:
 4. Aktualny adres pobytu:

kod pocztowy: miejscowość: województwo:

ulica: numer domu: numer mieszkania:

numer telefonu:
- III. WERYFIKACJA DANYCH OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE
 1. Imię i nazwisko:
 2. Miejsce zamieszkania:

kod pocztowy: miejscowość: województwo:

ulica: numer domu: numer mieszkania:

numer telefonu:
 3. Stopień pokrewieństwa ze zgłaszającą/-cym:
- IV. DIAGNOZA SYTUACJI OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE
 1. Sytuacja rodzinna:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sytuacja zawodowa:

.....

.....

.....

.....

.....

3. Sytuacja ekonomiczna:

.....

.....

.....

.....

.....

4. Sytuacja mieszkaniowa:

.....

.....

.....

.....

.....

5. Sytuacja zdrowotna:

.....

.....

.....

.....

.....

6. Sytuacja dzieci (rodzinna, edukacyjna, wychowawcza, zdrowotna itp.):

.....

.....

.....

.....

.....

V. INDYWIDUALNY PLAN POMOCY DLA OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE
PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE, W ZAKRESIE
DZIAŁAŃ PRZEDSTAWICIELI:

1. Jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- ☐ praca socjalna, w tym cykliczne wizyty w rodowisku
- ☐ poinformowanie o warunkach korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej

- ☐ wskazanie na możliwość skorzystania z pomocy psychologicznej, prawnej oraz w formie poradnictwa - medycznego, zawodowego i rodzinnego
 - ☐ skierowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, do placówki dla ofiar przemocy w rodzinie, w szczególności do specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
 - ☐ skierowanie dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego (np. świetlicy, klubu, ogniska wychowawczego)
 - ☐ powiadomienie sdu rodzinnego i opiekuńczego o sytuacji dzieci
 - ☐ inne (jakie?)
.....
.....
2. Gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:
- ☐ skierowanie do udziału w grupach wsparcia dla osób współzależnych
 - ☐ poinformowanie o możliwościach prawnych dotyczących zobowiązania poddania osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do poddania się leczeniu odwykowemu
 - ☐ skierowanie do udziału w grupie terapeutycznej
 - ☐ skierowanie do udziału w grupie samopomocowej
 - ☐ inne (jakie?)
.....
.....
3. Policji:
- ☐ systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, odbywające się
.....
(podać częstotliwość wizyt uzgodnioną przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą)
 - ☐ poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, że znęcanie się fizyczne i psychiczne jest przestępstwem, i przedstawienie aspektów odpowiedzialności karnej
 - ☐ poinformowanie o możliwości przeprowadzenia badania lekarskiego
 - ☐ wszczęcie postępowania przygotowawczego
 - ☐ wystąpienie do prokuratora z wnioskiem o zastosowanie właściwych środków zapobiegawczych
 - ☐ inne (jakie?)
.....
.....

4. Oświaty:

- ☐ objęcie dziecka/dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub innej placówce, odpowiednio w formie:
- ☐ klasy terapeutycznej
- ☐ zajęć rozwijających uzdolnienia
- ☐ zajęć dydaktyczno-wyrównawczych
- ☐ zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym
- ☐ zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej – w przypadku uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych
- ☐ porad i konsultacji
- ☐ objęcie rodziców/opiekunów pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie: porad, konsultacji, warsztatów lub szkoleń
- ☐ pomoc materialna i jej rodzaj: wypoczynek wakacyjny, dożywianie, stypendium szkolne, zasiłek szkolny
- ☐ konsultacja w poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, skierowanie do pomocy terapeutycznej
- ☐ powiadomienie sdu rodzinnego i opiekunczego o sytuacji dziecka
- ☐ poinformowanie rodzica/opiekuna o możliwości uzyskania pomocy oferowanej przez placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego
- ☐ inne (jakie?)
.....
.....

5. Ochrony zdrowia:

- ☐ skierowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej ze wskazaniem co do dalszych ewentualnych konsultacji medycznych
- ☐ skierowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, na konsultacje psychiatryczne
- ☐ skierowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, do lekarza w celu uzyskania zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie
- ☐ inne (jakie?)
.....
.....

6. Pozostałych członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej:

.....
.....

VI. ZOBOWIĄZANIA, JAKIE PODJĘŁA OSOBA, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

.....

.....

VII. OKRESOWA OCENA SYTUACJI RODZINY ORAZ OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

☐ raz w tygodniu ☐ raz w miesiącu ☐ raz na trzy miesiące

☐ w innych terminach (jakich?)

VIII. WERYFIKACJA INDYWIDUALNEGO PLANU POMOCY DLA OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE, W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PRZEDSTAWICIELI

1) jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

.....

.....

.....

.....

2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) oświaty:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5) ochrony zdrowia:

.....

.....

.....

.....

.....

- 6) pozostałych członków zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej:

.....

.....

.....

.....

.....

- IX. CZY W PRZYPADKU PODEJRZENIA POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA ZOSTAŁY PRZEKAZANE INFORMACJE WŁAŚCIWYM ORGANOM PROWADZĄCYM POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE:

TAK ☐ NIE ☐

- X. OPIS KOLEJNEGO ZDARZENIA PRZEMOCY W RODZINIE W TRAKCIE TRWANIA PROCEDURY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(podpis przewodniczącego zespołu
interdyscyplinarnego)

WZÓR
NIEBIESKA KARTA – D

.....
(miejscowość, data)

- I. DANE OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE
- 1. Imię i nazwisko:
 - 2. Data i miejsce urodzenia:, w
 - 3. Stan cywilny:
 - 4. Miejsce zamieszkania:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:
numer telefonu:
 - 5. Aktualny adres pobytu:
kod pocztowy: miejscowość: województwo:
ulica: numer domu: numer mieszkania:
numer telefonu:
 - 6. Miejsce pracy/źródło utrzymania:
.....
- II. CZY ZDARZA SIĘ, ŻE OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, ZACHOWUJE SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPO-SÓB:

Formy przemocy w rodzinie	Wobec dorosłych			Wobec dzieci		
	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
Stosowała przemoc fizyczną, w tym:						
popychanie						
uderzanie						
wykręcanie rąk						
duszenie						
kopanie						
spoliczkowanie						
inne (podać jakie)						

Uszkodzenia ciała, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zasinienia						
zadrapania						
krwawienia						
oparzenia						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc psychiczną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
izolację						
wyzwiska						
ośmieszanie						
groźby						
kontrolowanie						
ograniczanie kontaktów						
krytykowanie						
poniżanie						
demoralizację						
ciągłe niepokojenie						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc seksualną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych						
Inny rodzaj zachowań, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
niszczenie/ uszkodzenie mienia						
zabór/ przywłaszczenie mienia						
groźba karalna/ znieważenie						
zmuszanie do picia alkoholu						

zmuszanie do zażywania środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz niezleconych przez lekarza leków						
inne działające na szkodę najbliższych (podać jakie)						

* Na przykład: żony, męża, partnera, partnerki, matki, ojca, córki, syna.

III. OD JAK DAWNA TE ZACHOWANIA MAJĄ MIEJSCE

.....

.....

IV. CZY SĄ ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE:

TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐

V. CZY BYŁ/BYŁA PAN/PANI JUŻ KIEDYKOLWIEK KARANY/KARANA ZA PRZESTĘPSTWO Z UŻYCIEM PRZEMOCY LUB GROŻBY JEJ UŻYCIA:

TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐

VI. CZY WOBEC PANA/PANI SĄD ZASTOSOWAŁ DOZÓR KURATORA SĄDOWEGO:

TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐

VII. CZY NADUŻYWA PAN/PANI ALKOHOLU:

TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐

– od jak dawna i jak często? – kiedy ostatnio?

.....

.....

VIII. CZY NADUŻYWA PAN/PANI ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB LEKÓW:

TAK ☐ NIE ☐ NIE USTALONO ☐

– od jak dawna i jak często? – kiedy ostatnio?

.....

.....

IX. CZY KIEDYKOLWIEK BYŁ/BYŁA PAN/PANI PODDANY/PODDANA LECZENIU ODWYKOWEMU? KIEDY OSTATNIO I JAKIEGO UZALEŻNIENIA DOTYCZYŁO LECZENIE:

(od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków)

.....

.....

.....

- X. CZY W ZWIĄZKU Z TYMI ZACHOWANIAMI MIAŁY MIEJSCE:
- ☐ powiadomienie i interwencje Policji
 - ☐ powiadomienie prokuratury
 - ☐ wszczęcie postępowania karnego lub innego postępowania sądowego (jakiego? np. rozwodowego, rodzinnego)
 - ☐ poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego
 - ☐ zobowiązanie do leczenia odwykowego
 - ☐ zobowiązanie do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych
 - ☐ interwencja i pomoc innej instytucji (jakiej?)
 - ☐ inne (jakie?)
- XI. CZY MIAŁ/MIAŁA PAN/PANI INNE PROBLEMY W ZWIĄZKU Z NADUŻYCIEM ALKOHOLU, ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB LEKÓW:
- ☐ konflikty z prawem
 - ☐ wykroczenia w ruchu drogowym
 - ☐ kopoty w pracy
 - ☐ pobyty w izbie wytrzeźwień
 - ☐ inne (jakie?)
- XII. JAK PAN/PANI OCENIA SVOJĄ SYTUACJĘ? CZY WIDZI PAN/PANI COŚ NIEPOKOJĄCEGO:
-
-
- XIII. DZIAŁANIA W STOSUNKU DO OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE
- ☐ udział w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie
 - ☐ dobrowolne poddanie się leczeniu odwykowemu i opracowanie planu leczenia
 - ☐ złożenie wniosku do sądu w celu uruchomienia procedury zobowiązania do leczenia odwykowego
 - ☐ zobowiązanie do informowania członków zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej o podejmowanych działaniach mających na celu zaprzestanie przemocy w rodzinie:
- ☐ raz w tygodniu
 - ☐ raz w miesiącu
 - ☐ raz na trzy miesiące
 - ☐ w innych terminach (jakich?)
 - ☐ złożenie przez kuratora sądowego stosownego wniosku do sądu
 - ☐ inne działania (jakie?)
- XIV. ZOBOWIĄZANIA, JAKIE PODJĘŁA OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE
-
-
-

XV. OKRESOWA OCENA SYTUACJI OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE

- ☐ raz w tygodniu ☐ raz w miesiącu ☐ raz na trzy miesiące
☐ w innych terminach (jakich?)

.....
(podpis przewodniczącego zespołu
interdyscyplinarnego)

Dz.U.2011.50.259

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia 22 lutego 2011 r.

**w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych
przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych
kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób
prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne**

(DzU z dnia 8 marca 2011 r.)

Na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie obejmuje:

- 1) w zakresie interwencyjnym:
 - a) zapewnienie schronienia ofierze przemocy w rodzinie oraz dzieciom pozostającym pod jej opieką, bez skierowania i bez względu na dochód, przez okres do trzech miesięcy z możliwością przedłużenia w przypadkach uzasadnionych sytuacją ofiary przemocy w rodzinie,
 - b) ochronę ofiary przemocy w rodzinie przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
 - c) udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia ofiary przemocy w rodzinie,
 - d) rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i ocena ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary lub jej dzieci pozostających pod jej opieką, a także udzielenie pomocy innej niż określona w lit. a–c;
- 2) w zakresie terapeutyczno-wspomagającym:
 - a) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - b) opracowanie indywidualnego planu pomocy ofierze przemocy w rodzinie uwzględniającego: potrzeby, cele, metody i czas pomocy,

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (DzU Nr 216, poz. 1598).

-
- c) udzielanie poradnictwa:
 - medycznego,
 - psychologicznego,
 - prawnego,
 - socjalnego,
 - d) prowadzenie grup wsparcia lub grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - e) prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie ofiary przemocy w rodzinie oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
 - f) zapewnienie dostępu do pomocy medycznej,
 - g) ocenę sytuacji dzieci na podstawie przeprowadzonego w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.²⁾), i udzielanie im wsparcia lub pomocy psychologicznej oraz specjalistycznej pomocy socjoterapeutycznej i terapeutycznej,
 - h) udzielanie konsultacji wychowawczych;
- 3) w zakresie potrzeb bytowych zapewnienie:
- a) całodobowego okresowego pobytu dla nie więcej niż trzydziestu osób, z zastrzeżeniem, że liczba ta może ulec zwiększeniu, zależnie od możliwości lokalowych specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz po uzyskaniu zgody organu prowadzącego,
 - b) pomieszczeń do spania przeznaczonych maksymalnie dla pięciu osób, z uwzględnieniem sytuacji rodzinnej ofiary przemocy w rodzinie,
 - c) wspólnego pomieszczenia do pobytu dziennego z miejscem zabaw dla dzieci i miejsca do nauki,
 - d) ogólnodostępnych łazienek, wyposażonych w sposób umożliwiający korzystanie zarówno przez osoby dorosłe, jak i dzieci, odpowiednio jedna łazienka na pięć osób,
 - e) miejsca do prania i suszenia,
 - f) ogólnodostępnej kuchni,
 - g) wyżywienia, odzieży i obuwia,
 - h) środków higieny osobistej i środków czystości.

2. Specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie zapewnia świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. g i h, w sytuacji, jeżeli dochód ofiary przemocy w rodzinie nie przekracza aktualnie obowiązującego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842 i Nr 217, poz. 1427.

§ 2. 1. W specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie są wymagane następujące kwalifikacje na stanowisku:

- 1) psychologa – ukończone studia II stopnia na kierunku psychologia i udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub posiadanie zaświadczenia o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin;
- 2) pedagoga – ukończone studia II stopnia na kierunku pedagogika o specjalności pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, pedagogika resocjalizacyjna lub studia wyższe na kierunku pedagogika specjalna i udokumentowany co najmniej roczny staż pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) pracownika socjalnego – kwalifikacje uprawniające do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub posiadanie zaświadczenia o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin;
- 4) terapeuty – udokumentowane przygotowanie do prowadzenia terapii z ofiarami przemocy w rodzinie;
- 5) prawnika – ukończone studia wyższe na kierunku prawo lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie zawód:

- 1) lekarza wykonują osoby spełniające wymagania określone przepisami o zawodach lekarza i lekarza dentysty, a w przypadku udzielania świadczeń zdrowotnych z zakresu psychiatrii – posiadające także specjalizację w dziedzinie psychiatrii lub psychiatrii dzieci i młodzieży;
- 2) pielęgniarki wykonują osoby spełniające wymagania określone przepisami o zawodach pielęgniarki i położnej;
- 3) ratownika medycznego wykonują osoby spełniające wymagania określone przepisami dotyczącymi wykonywania zawodu ratownika medycznego.

§ 3. W celu dostosowania zakresu pomocy do sytuacji oraz potrzeb ofiar przemocy w rodzinie specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie:

- 1) współpracuje z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzi działania ewaluacyjne efektów swojej działalności;
- 3) monitoruje sytuację osób przebywających w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie przez pół roku po jego opuszczeniu, z tym

że okres ten może zostać przedłużony w zależności od sytuacji ofiary przemocy w rodzinie;

- 4) zapewnienia poradnictwo w formie superwizji osobom, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1–4, w celu zachowania i wzmocnienia ich kompetencji zawodowych oraz utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług, a także przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

§ 4. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- 1) powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
- 2) rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- 3) kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- 5) zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
- 6) zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- 7) uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

§ 5. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- 1) osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
- 2) osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
- 3) osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

§ 6. Osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

§ 7. Oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nie prowadzi się w miejscach, w których udziela się pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

§ 8. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez powiat lub podmioty, którym powiat zlecił realizację prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a wyniki tych działań są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

§ 9. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które:

- 1) ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- 2) posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 3) mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

§ 10. Osoby zatrudnione w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, które w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie spełniają wymogów dotyczących kwalifikacji, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1–4 oraz § 8, mogą nadal być zatrudnione na dotychczasowym stanowisku oraz prowadzić oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2015 r.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 2 lutego 2011 r.³⁾

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (DzU Nr 127, poz. 890), które utraciło moc z dniem 2 lutego 2011 r. na podstawie art. 10 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (DzU Nr 125, poz. 842).

Dz.U.2011.126.718

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia 3 czerwca 2011 r.

**w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań
z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie**

(DzU z dnia 17 czerwca 2011 r.)

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację i tryb przeprowadzania nadzoru i kontroli realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) kwalifikacje inspektorów upoważnionych do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych;
- 3) wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych;
- 4) kwalifikacje Wojewódzkiego Koordynatora Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) dyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektora wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej urzędu wojewódzkiego;
- 2) jednostce podlegającej kontroli – należy przez to rozumieć:
 - a) jednostkę organizacyjną pomocy społecznej realizującą zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - c) urząd gminy, starostwo powiatowe i urząd marszałkowski, w zakresie zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - d) podmiot niepubliczny wykonujący zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na podstawie umowy z organami administracji rządowej i samorządowej;
- 3) jednostce podlegającej nadzorowi – należy przez to rozumieć:

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (DzU Nr 216, poz. 1598).

- a) jednostkę organizacyjną pomocy społecznej realizującą zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - c) urząd gminy, starostwo powiatowe i urząd marszałkowski, w zakresie zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 4) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

§ 3. 1. W ramach nadzoru nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie wojewoda monitoruje, wspomaga i kontroluje ich wykonywanie.

2. Monitorowanie jest realizowane w szczególności w zakresie:

- 1) dostępności udzielanych świadczeń;
- 2) jakości świadczonych usług;
- 3) działalności jednostek podlegających nadzorowi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Wspomaganie w realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie polega w szczególności na:

- 1) inspirowaniu do podejmowania działań;
- 2) motywowaniu do intensyfikacji działań;
- 3) doskonaleniu wdrażanych rozwiązań;
- 4) udzielaniu pomocy i wsparcia przy realizacji zadań.

4. Kontrola polega w szczególności na prowadzeniu przez zespół inspektorów czynności kontrolnych w jednostkach podlegających kontroli, w celu oceny stanu przestrzegania przepisów prawa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

§ 4. 1. Kontrola jest prowadzona w oparciu o plan kontroli na dany rok kalendarzowy, z wyjątkiem kontroli doraźnych, które mogą być prowadzone w każdym czasie.

2. Plan kontroli opracowany przez zespół inspektorów zatwierdza dyrektor.

3. Przy opracowywaniu planu kontroli uwzględnia się w szczególności:

- 1) wyniki wcześniejszych kontroli i audytów;
- 2) wyniki badań i analiz określonych problemów oraz skarg i wniosków;
- 3) analizę ryzyka w obszarach leżących we właściwości zarządzającego kontrolę;
- 4) informacje pochodzące od organów państwowych i samorządowych oraz organizacji i stowarzyszeń pozarządowych, a także pochodzące ze środków masowego przekazu.

§ 5. Kontrola wykonywana przez zespół inspektorów może mieć charakter:

- 1) kontroli kompleksowej;
- 2) kontroli problemowej;

- 3) kontroli doraźnej;
- 4) kontroli sprawdzającej.

§ 6. 1. Zakres kontroli kompleksowej obejmuje wszystkie sfery organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli wiążące się z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Kontrolę kompleksową przeprowadza się nie rzadziej niż raz na trzy lata.

§ 7. Kontrola problemowa polega na sprawdzeniu wybranych sfer organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli wiążących się z realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

§ 8. 1. Kontrolę doraźną przeprowadza się w celu zbadania prawidłowości organizacji i funkcjonowania jednostki podlegającej kontroli w określonym zakresie.

2. Podstawą prowadzenia kontroli doraźnej mogą być informacje dotyczące nieprawidłowości w organizacji i funkcjonowaniu jednostki podlegającej kontroli.

§ 9. Kontrolę sprawdzającą przeprowadza się w celu zbadania, czy i w jakim zakresie zostały zrealizowane zalecenia pokontrolne.

§ 10. 1. Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych sporządza się program kontroli.

2. Program kontroli oraz zmiany do tego programu zatwierdza wojewoda.

3. Program kontroli powinien określać:

- 1) oznaczenie jednostki podlegającej kontroli;
- 2) temat kontroli;
- 3) cel kontroli;
- 4) rodzaj kontroli;
- 5) zakres przedmiotowy i okres objęty kontrolą;
- 6) wyniki analizy przedkontrolnej, obejmującej w szczególności tematykę podlegającą badaniu, analizie obowiązującego w jej zakresie stanu prawnego oraz analizie ryzyka kontroli;
- 7) wskazówki metodyczne określające sposób i techniki prowadzenia kontroli;
- 8) kryteria kontroli oraz mierniki umożliwiające ocenę działalności jednostki podlegającej kontroli;
- 9) założenia organizacyjne, w tym termin kontroli, harmonogram działań, podział zadań pomiędzy członków zespołu kontrolnego;
- 10) wykaz aktów prawnych dotyczących tematyki kontroli;
- 11) imiona i nazwiska oraz stanowiska służbowe inspektorów – członków zespołu inspektorów, ze wskazaniem inspektora kierującego zespołem inspektorów.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wojewoda może w programie kontroli doraźnej odstąpić od przeprowadzenia analizy przedkontrolnej.

§ 11. Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli zawiera:

- 1) oznaczenie organu, który wystawia upoważnienie;
- 2) datę i miejsce wystawienia upoważnienia;
- 3) wskazanie podstawy prawnej do przeprowadzenia kontroli;
- 4) imiona i nazwiska inspektorów oraz rodzaje i numery dokumentów potwierdzających ich tożsamość, a także wskazanie inspektora kierującego zespołem inspektorów;
- 5) nazwę jednostki podlegającej kontroli;
- 6) zakres kontroli oraz miejsce przeprowadzania kontroli;
- 7) przewidywany termin, w którym przeprowadzane będą czynności kontrolne;
- 8) podpis wojewody.

§ 12. 1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia inspektora trwają mimo ustania małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Inspektor podlega wyłączeniu również w razie zaistnienia w toku kontroli okoliczności mogących wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

3. O wyłączeniu inspektora od udziału w kontroli decyduje wojewoda na wniosek inspektora lub dyrektora.

§ 13. 1. O przedmiocie i terminie rozpoczęcia kontroli wojewoda powiadamia organ założycielski oraz kierownika jednostki podlegającej kontroli na 7 dni przed rozpoczęciem kontroli.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do kontroli doraźnej.

§ 14. 1. Czynności kontrolne przeprowadza się w dniach i godzinach pracy obowiązujących w jednostce podlegającej kontroli, a w jednostkach całodobowych – w godzinach od 7⁰⁰ do 17⁰⁰.

2. W razie potrzeby kontrole doraźne mogą być przeprowadzane w innych dniach i godzinach niż określone w ust. 1.

§ 15. 1. Kierownik jednostki podlegającej kontroli powinien:

- 1) zapewnić warunki i środki niezbędne do sprawnego przeprowadzenia kontroli;

-
- 2) umożliwić zespołowi inspektorów wstęp do obiektów i pomieszczeń jednostki podlegającej kontroli, a także przeprowadzenie oględzin obiektów, składników majątkowych oraz przebiegu określonych czynności objętych obowiązującym standardem;
 - 3) przedstawić na żądanie zespołu inspektorów informacje, dokumenty i dane dotyczące zakresu kontroli;
 - 4) udzielić zespołowi inspektorów ustnych lub pisemnych wyjaśnień w zakresie objętym kontrolą;
 - 5) sporządzić uwierzytelnione odpisy lub wyciągi z dokumentów oraz zestawień danych niezbędnych do kontroli.

2. W przypadku braku warunków umożliwiających wykonywanie czynności kontrolnych związanych z badaniem dokumentacji, w szczególności w przypadku nieudostępnienia inspektorom pomieszczenia i miejsca do przechowywania dokumentów, zespół inspektorów może żądać, od kierownika jednostki podlegającej kontroli lub od osoby przez niego upoważnionej, wydania niezbędnych dokumentów za pokwitowaniem.

§ 16. 1. Czynności kontrolnych dokonuje się w obecności kierownika jednostki podlegającej kontroli lub osoby przez niego wyznaczonej.

2. W przypadku kontroli doraźnej czynności kontrolne mogą być dokonane bez względu na obecność osób, o których mowa w ust. 1.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach zespół inspektorów może wnioskować o zwołanie w toku kontroli narady z osobami wykonującymi pracę na rzecz jednostki podlegającej kontroli w celu omówienia kwestii związanych z przeprowadzaną kontrolą.

4. Naradę zarządza kierownik jednostki podlegającej kontroli.

5. Czynności kontrolnych dokonuje się z poszanowaniem praw oraz godności osób i rodzin korzystających z usług realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

§ 17. 1. Dokonane w toku kontroli ustalenia zespół inspektorów opisuje w protokole kontroli w sposób uporządkowany, zwięzły i przejrzysty.

2. Protokół kontroli powinien zawierać:

- 1) oznaczenie jednostki podlegającej kontroli, jej siedzibę i adres, imię i nazwisko kierownika tej jednostki, z uwzględnieniem zmian zaistniałych w okresie objętym kontrolą;
- 2) imiona i nazwiska, stanowiska służbowe członków zespołu inspektorów oraz numer i datę upoważnienia do przeprowadzenia kontroli;
- 3) datę rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych w jednostce podlegającej kontroli, z wymienieniem dni będących przerwami w kontroli;
- 4) określenie zakresu kontroli i okresu objętego kontrolą;
- 5) opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości lub uchybień oraz ich zakresu, przyczyn i skutków, wraz

- ze wskazaniem podstawy prawnej, której naruszenie stanowią ujawnione nieprawidłowości, oraz osób odpowiedzialnych za stwierdzone nieprawidłowości;
- 6) wskazanie podstaw dokonanych ustaleń;
 - 7) pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu;
 - 8) wzmiankę o zgłoszeniu zastrzeżeń oraz o stanowisku zajęтым wobec nich przez zespół inspektorów;
 - 9) omówienie dokonanych w protokole kontroli poprawek, skreśleń i uzupełnień;
 - 10) wzmiankę o doręczeniu protokołu kontroli kierownikowi jednostki podlegającej kontroli;
 - 11) adnotację o wpisie do rejestru kontroli w jednostce podlegającej kontroli;
 - 12) parafy członków zespołu inspektorów i kierownika jednostki podlegającej kontroli na każdej stronie protokołu;
 - 13) podpisy członków zespołu inspektorów i kierownika jednostki podlegającej kontroli oraz miejsce i datę podpisania protokołu kontroli;
 - 14) w razie odmowy podpisania protokołu kontroli – wzmiankę o tym fakcie.

3. W przypadku gdy protokół kontroli zawiera informacje niejawne, protokół lub jego fragment oznacza się odpowiednią klauzulą tajności.

4. Protokół kontroli sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, przy czym jeden egzemplarz protokołu kontroli wojewoda przekazuje, za poświadczeniem odbioru, kierownikowi jednostki podlegającej kontroli, a drugi włącza się do akt kontroli.

§ 18. 1. Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

2. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kierownika jednostki podlegającej kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

3. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole.

4. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

5. O zachowaniu terminu na zgłoszenie zastrzeżeń do protokołu kontroli decyduje data nadania przesyłki.

6. Zastrzeżenia zgłoszone po terminie lub zgłoszone przez osobę nieuprawnioną pozostawia się bez rozpatrzenia.

7. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli termin odmowy podpisania protokołu, wraz z podaniem jej przyczyn, biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora wobec zastrzeżeń.

8. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów.

9. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia.

10. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

11. Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli w ten sposób, że dołącza do niego stosowny tekst w brzmieniu:

-
- 1) „Ustalenia na str. skreśla się”;
 - 2) „Protokół kontroli na str. uzupełnia się przez dopisanie”;
 - 3) „Treść ustaleń na str. otrzymuje brzmienie:”.

12. Protokół kontroli z uwzględnionymi zastrzeżeniami zgłoszonymi przez kierownika jednostki podlegającej kontroli bądź uzupełniony na skutek czynności, o których mowa w ust. 9, przesyła się bezzwłocznie do podpisu kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

13. Podpisany protokół kontroli kierownik jednostki podlegającej kontroli zwraca niezwłocznie dyrektorowi.

14. W razie nieuwzględnienia zastrzeżeń, w całości lub w części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie, które przekazuje do akceptacji dyrektora.

15. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń wojewoda przekazuje kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

§ 19. 1. Po zakończeniu kontroli, z uwzględnieniem terminu, o którym mowa w § 18 ust. 1, w przypadku stwierdzenia uchybień w jednostce podlegającej kontroli, zespół inspektorów sporządza zalecenia pokontrolne.

2. Zalecenia pokontrolne zawierają ocenę działalności jednostki podlegającej kontroli wynikającą z ustaleń zawartych w protokole kontroli, opis przyczyn powstania, zakres i skutki stwierdzonych nieprawidłowości, wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie oraz uwagi, wnioski i zalecenia w sprawie ich usunięcia.

§ 20. 1. Inspektorem upoważnionym do wykonywania, w jednostkach podlegających kontroli, czynności związanych z nadzorem i kontrolą, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy, może być osoba posiadająca następujące kwalifikacje:

- 1) ukończone studia II stopnia:
 - a) na jednym z kierunków: prawo, pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne, socjologia, polityka społeczna, nauki o rodzinie lub
 - b) inne, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, pedagogiki specjalnej lub resocjalizacji;
- 2) udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin albo specjalizację II stopnia w zawodzie pracownik socjalny ze specjalnością przemoc w rodzinie.

2. Do przeprowadzenia czynności kontrolnych dotyczących spraw z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przy których zachodzi konieczność zapoznania się z informacjami niejawnymi, inspektor upoważniony do kontroli powinien posiadać poświadczenie bezpieczeństwa upoważniające do dostępu do informacji niejawnych, uzyskane na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (DzU Nr 182, poz. 1228).

§ 21. Wzór legitymacji uprawniającej do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 22. Wojewódzkim Koordynatorem Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie może być osoba posiadająca następujące kwalifikacje:

- 1) ukończone studia II stopnia:
 - a) na jednym z kierunków: prawo, pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne, socjologia, polityka społeczna, nauki o rodzinie lub
 - b) inne, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, pedagogiki specjalnej lub resocjalizacji;
- 2) specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej;
- 3) udokumentowany co najmniej 5-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin.

§ 23. 1. Inspektorzy wykonujący czynności nadzorcze i kontrolne w zakresie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, niespełniający wymogów, o których mowa w § 20, są obowiązani spełnić te wymogi nie później niż do dnia 31 grudnia 2016 r.

2. Osoby będące w dniu wejścia w życie rozporządzenia Wojewódzkimi Koordynatorami Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które nie spełniają wymogów, o których mowa w § 22, są obowiązane spełnić te wymogi nie później niż do dnia 31 grudnia 2016 r.

§ 24. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

WZÓR

Legitymacja uprawniająca do wykonywania czynności nadzorczych i kontrolnych

Część zewnętrzna

**RZECZPOSPOLITA
POLSKA**

Część wewnętrzna

fotografia

(podpis posiadacza legitymacji)

Ważna na rok wystawienia

Ważność legitymacji przedłuża się na rok:

20.....r.	20.....r.	20.....r.	20.....r.
-----------	-----------	-----------	-----------

(pieczęć podłużna jednostki wydającej legitymację)

Legitymacja nr

(imię)

(nazwisko)

(stanowisko służbowe)

zatrudniona(y) w

Urządzie Wojewódzkim

z upoważnienia Wojewody

jest uprawniona(y) do przeprowadzania czynności nadzorczych i kontrolnych w zakresie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.).

Opis:
Legitymacja ma formę 4-stronicowego tekturowego dokumentu o wymiarach 148 x 104 mm, gramaturze 200, w kolorze ciemnoniebieskim. Strona pierwsza zawiera centralnie umieszczone tłoczone godło Rzeczypospolitej Polskiej. Strona druga zawiera miejsce na zdjęcie o wymiarach 32 x 43 mm. Napisy na wszystkich stronach są otoczone ramką o wymiarach 95 x 65 mm. Napisy oraz ramka są w kolorze czarnym.